

Valentyin Kiporenkónak, a budapesti szovjet nagykövetség harmadtitkárának jelentése az SZKP Külügyi osztályának és a Szovjetunió Külügyminisztériumának a magyar irodalom helyzetéről¹²

Budapest, 1969. február 17.

A Szovjetunió Nagykövetsége a
Magyar Népköztársaságban

Titkos
1. sz. példány
88. sz. kimenő
1969. február 17.

A magyar irodalom helyzetéről és a magyar írók körében uralkodó légkörről (Tájékoztató)¹³

Az elmúlt évben a magyar irodalmi élet szakmai szempontból aktívabb és sokszínűbb, politikai szempontból pedig egységesebb lett. A magyar elvtársak véleménye szerint a pártvezetés és az irodalmárok az összes fontos kérdésben kölcsönösen megértik egymást.

Ez a kölcsönös megértés kiállta az új gazdasági mechanizmus bevezetésének és a csehszlovákiai eseményeknek az erőpróbáját is, s szerintünk ez arról tanúskodik, hogy az utóbbi években az MSZMP KB helyes elvi irányvonalat követett a kultúra irányítása és az értelmiséggel való kapcsolatok alakítása terén. Az országban kedvező társadalmi és politikai feltételek alakultak ki az irodalom fejlődéséhez.

Ismeretes, hogy Magyarországon az ötvenes években korlátozott mértékben adták ki a haladó nyugati irodalomból készült fordításokat. Nem volt eléggé széleskörűen képviselve a szovjet irodalom. A hatvanas évek elejétől ez a helyzet szembeszökően kezdett megváltozni. A magyar írók megismerkedtek a legjobb külföldi – egyebek között szovjet – irodalmi művekkel, többet érintkeztek más országok íróival, s ez kitágította látókörüket, valamint lehetővé tette, hogy megszabaduljanak a hungarocentrizmus eszméinek hagyományosan erős befolyásától, a nacionalizmustól, és gondolkodásuk kissé provinciális¹⁴ jellegétől. Nagymértékben idomulni kezdtek az európai- és a világirodalom – egyebek között a szocialista országok – irodalmi folyamataihoz.¹⁵ Ez hozzájárult az alkotói viták és a kritika szellemének formá-

lódásához. Jobban kezdtek figyelni az írói mesterség specifikus kérdéseire és a művészi sajátosságokra.

Az MSZMP vezetése nemcsak hogy megengedi, hanem bátorítja is az irodalmi és a társadalmi élet kérdéseiről folyó vitákat. A művészi alkotómunka irányítása során következetesen az az irányvonal érvényesül, hogy csak kivételes esetekben kell adminisztratív eszközökhöz nyúlni. Jelenleg minden olyan művészileg többé vagy kevésbé értékes művet kiadnak, amely nem irányul a fennálló rendszer ellen, és nem okoz károkat a társadalmi erkölcsökben.¹⁶

Ki kell emelni: az elmúlt – politikai tekintetben rendkívül bonyolult – 1968-as esztendő újra megmutatta annak a magyar elvtársak által régóta elsajátított ideológiai-politikai gyakorlatnak az életképességét, hogy az irodalmi művek kiadásakor nem élnek előzetes cenzúrával.¹⁷

Mindezek ellenére, az utóbbi időben széles körben elterjedt az a nézet, hogy a magyar irodalom állítólag „hanyatlak”. Egyetérthetünk azzal, hogy az utóbbi két-három évben nem jelent meg jelentékeny modern tematikájú irodalmi mű. Mégsem volna helyes az irodalomban „hanyatlásról” vagy „pangásról” beszélni.

Ezek az értékelések rendszerint nem a kortárs irodalom abszolút fejlettségi szintjét jellemzik, hanem abból indulnak ki, hogy napjaink irodalmát a hatvanas évek elejének irodalmával hasonlítják össze. Ez valóban a háború utáni magyar irodalom „aranykora” volt. A hatvanas évek elejére az ország túljutott 1956 következményei feldolgozásának és a társadalmi erők konszolidációjának időszakán. Ez nagy önbizalmat adott az embereknek, és a társadalmi fejlődés új perspektíváit nyitotta meg előttük. Ezek a hangulatok természetesen az irodalomban is tükröződtek. „Összegzőnek” vagy „korszakosnak” tekintett művek jelentek meg, például Fejes Endre *Rozsdatemető* című regénye. Éppen ebben az időszakban változott meg a hozzáállás ahhoz a kérdéshez, hogy mit szabad kinyomtatni. Ezért számos korábban írott, de ki nem adott ragyogó és szöki-mondó mű látott napvilágot, például a *Hideg napok*, Cseres Tibor ismert regénye, ami négy évig nem jelent meg.¹⁸ Végül nagy szerepet játszott az a körülmény is, hogy *a hatvanas évek elejére a magyar társadalomtudományok még nem tudtak megbirkózni az 1956-ban őket ért megrázkódtatással, és nem voltak képesek komolyan elemezni az ország társadalmi éle-*

12 A szöveg eredeti tagolásán és elrendezésén nem változtattunk. A magyar személynevek rövidítését feloldottuk és teljes alakban közöljük őket, az orosz vezeték- és apai nevek teljes alakját lábjegyzetben tüntetjük fel. Az orosz nyelvű dokumentumot saját fordításunkban közöljük.

13 Pecsét az első lap jobb oldali szegélyének alján: „Az SZKP KB Kulturális osztályán tudomásul vették. A Kulturális osztály titkárságának helyettes vezetője. 1969. szeptember 4. [Olvaszhatatlan aláírás].”

14 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

15 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

16 Kézírásos aláhúzás a szövegben.

17 Kézírásos aláhúzás a szövegben.

18 V. Kiporenko lábjegyzete: „A regény alapján forgatták az utóbbi idő egyik legjobb és leghatásosabb filmjét Kovács András rendezésében. A Szovjetunióban Januári razzia címmel vetítették.”

tében lezajlott folyamatokat. Ezt a feladatot bizonyos mértékben az írók vállalták magukra, ami általában véve megfelelt a Magyarországon már régen kialakult hagyományoknak.¹⁹ Ismét csak a Rozsdatemetőre lehet hivatkozni, amely a munkásosztály helyzetének időszerű kérdéseit akkor vetette föl, amikor a társadalomtudósok ezzel még nem foglalkoztak.

Azóta már egy egész évtized telt el, és a helyzet természetesen megváltozott. Az ország előtt más problémák vannak, új társadalmi és pszichológiai konfliktusok keletkeztek, egy új fiatal generáció nőtt fel, megváltozott az emberek gondolkodásmódja. Persze nem egyszerű mindennek a lényegét megragadni és irodalmi műben ábrázolni. Van egy-egy ilyen törekvés, vannak rész sikerek, amelyek arról tanúskodnak, hogy a fiatal és a középkorú írók erősödnek, gyűjtik az erőt, és helyes irányban keresgélnek. Mégis, egészében a kortárs magyar irodalomnak még nem alakult ki az önálló arculata. Igaz, nem szabad megfélemlíteni arról, hogy napjaink Magyarországnak szociális valósága még szintén nem egységes egész, nem meghatározott és befejezett dolog. Az utóbbi hetnyolc évre új szociális feladatok – a gazdasági reform és a társadalmi élet demokratizálása – érlelődése jellemző, valamint az erőgyűjtés a megoldásuk érdekében. Ez az időszak még korántsem ért véget, a reform- és demokratizálási elképzeléseket még szigorú gyakorlati ellenőrzésnek kell alávetni.

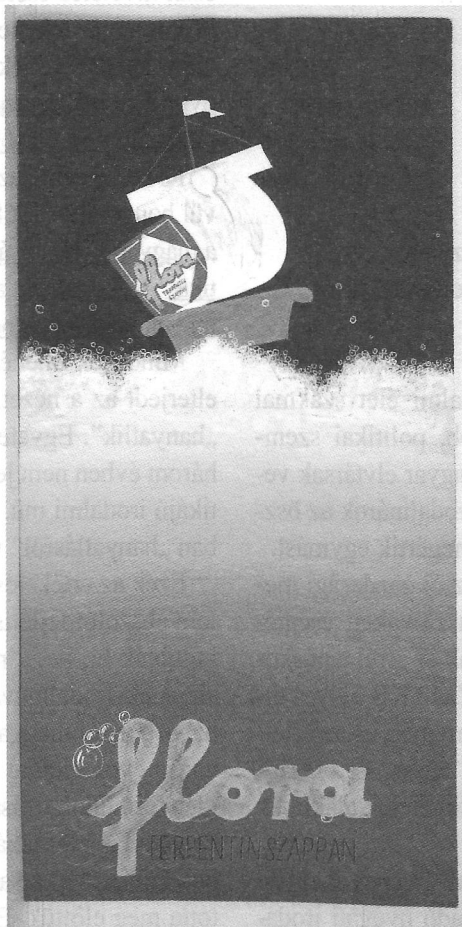
Az elmúlt években látványos előrelépés történt a társadalomtudományok fejlődése terén. A társadalomtudósok, leginkább a szociológusok, aktívan kezdtek időszerű társadalmi kérdésekkel foglalkozni, és mondhatni „elvtették az írók kenyerét”. Olyan tendencia alakult ki, amely helyreállítja a társadalmi életben a normális egyensúlyt a társadalomtudományok és az irodalom kö-

zött. Sőt, a szociológia és a publicisztika iránti lelkesedés oda vezetett, hogy a fiatal irodalmárok már nem fognak bele szépirodalmi művekbe, hanem a szociográfiát és a történeti dokumentarista műfajt művelik.

Tehát nem pangással és hanyatlással van dolgunk, hanem erőgyűjtéssel, az erők átcsoportosításával, a valóság birtokbavételével. Van előrelépés, bár talán nem olyan gyors, mint amelyet szeretnének. Remekművek egyelőre nincsenek. De ez nem szabad, hogy nyugtalanságot és pesszimizmust keltsen. Annál inkább, mivel folyamatban van az irodalmi erők ideológiai-politikai egységének erősödése.

Ennek az egységnek a legkömolyabb próbatétele a csehszlovákiai események voltak. Azonban, miként a Nagykövetség már jelentette, sem a csehszlovákiai események alakulása, sem az öt szocialista ország közös katonai akciója nem eredményezte a magyarországi politikai hangulat látványos megromlását. Nem romlott az alkotó értelmiség hangulata sem. Véleményünk szerint ez az 1956 óta eltelt időszakban felhalmozott politikai tapasztalattal, az MSZMP vezetése iránti bizalommal, és a belső problémák okozta leköötöttséggel magyarázható.

Számolva azzal a lehetőséggel, hogy a csehszlovákiai események negatívan hatnak az alkotó értelmiségre, különösképpen az írókra, az MSZMP KB nagyobb figyelmet fordított ezekre a rétegekre. Aczél György elvtárs, az MSZMP KB titkára április végén előadást tartott a Politikai Főiskolán a párt kulturális politikájának időszerű kérdéseiről. Július elején Kádár János elvtárs találkozott az írókkal.²⁰ Szeptemberben Komócsin Zoltán elvtárs tájékoztatta az írókat a vezetés véleményéről az aktuális külpolitikai kérdésekben.²¹ Mindegyik találkozáson hangsúlyozták, hogy Magyarországon teljes a kölcsönös egyetértés a po-

Konecsni György (1908–1970): Reklámterv, temperarajz, 37,2×18,1 cm

19 A szövegrész a lap oldalán kijelölve.

20 Kádár látogatására az Írószövetség vezetőségének kezdeményezésére került sor. A találkozón Kádárón kívül részt vett még Aczél György és feltehetőleg Óvári Miklós, az MSZMP KB tagja, a Művelődésügyi Minisztérium részéről pedig Orbán László. Lásd: Az MSZMP Politikai Bizottsága ülésének jegyzőkönyve. 1968. május 28. MOL, 288. f., 5. csop., 456. ó. e. 9, 154. fol.

21 Karinthy Ferenc 1968. szeptember 20-i ide vágó naplőbejegyzése: „Az Írószövetségben Komócsin tájékoztatója a csehszlovák ügyekről. Ez a jövő embere, az első pillanatban éreztem [...] Gyér taps és vastag ellenézés fogadta, még ebben a nagyon hiányos, sokszorosán korrumpált és győnge társaságban is, ami a mai Írószövetség, illetve ami jelen volt belőle.” Vö. Karinthy Ferenc: Napló. 1. 1967–1969. Littoria Könyvkiadó. Bp., 1993. 252.

litika és az irodalom között. A kölcsönös egyetértésről tanúskodik az is, hogy a csehszlovák kérdésben az írók egyszer sem léptek fel nyilvánosan az MSZMP álláspontjával, és a 21-i katonai akcióval szemben.

A helyzet sajátossága éppen az volt, hogy senki sem tiltakozott nyilvánosan, noha a szívük mélyén sokan nem értettek egyet a katonai akcióval. Minden a vezetés és az értelmiség közötti kölcsönös bizalomra és megértésre épült. Az értelmiség hitt benne, hogy nagy politikai tapasztalata révén elvi álláspontjában és gyakorlati tetteiben a vezetés megfelelően össze tudja egyeztetni az internacionalista kötelességet a nemzeti érdekekkel, a humanitás elvét a kialakult helyzet határozott osztály alapú megközelítésével. Ebből a szempontból nagy jelentősége volt annak, hogy a magyar vezetés a csehszlovák események fejlődésének minden szakaszában a legteljesebb mértékben figyelembe vette a helyi sajátosságokat, és hagyott kellő tartalékokat. Megértő volt az alkotó értelmiség álláspontja iránt, amely inkább erkölcsi, mint politikai szempontból közelített a valósághoz. Az alkotó értelmiség irányában régóta követett világos és következetes politikai vonal lehetővé tette, hogy a csehszlovák kérdésben a vezetés – presztízsvesztés nélkül – nagyon kitágítsa a kölcsönös politikai megértés alapját, s különféle elvi nézőpontokat engedélyezzen. Jellemző – s ezt megerősítették az összetűzések a filozófusokkal és a szociológusokkal –, hogy az alkotó értelmiségtől nem követelték meg, hogy ossza a vezetés véleményét. A pártdemokrácia keretein belül még a párttagok is kifejezhettek egyet nem értésüket. Fegyelmi és adminisztratív eszközöket az MSZMP-nek csak azokkal a tagjaival szemben alkalmaztak, akik nyilvánosan²² fejtették ki, hogy nem helyeslik a párt irányvonalát. Egyébként a párton kívüli művészek és írók egyáltalán nem tettek ilyen nyilvános kijelentéseket. Csak a következő, egyetlen és egyébként nagyon jellemző eset ismert. Augusztus 21-e után a közép-nemzedékhez tartozó írók egy kis csoportja megpróbált nyilvános fellépést szervezni a magyar kormány részvétele ellen a szocialista országok közös katonai akciójában. A tekintélyes írók támogatását megnyerendő, számos nagy magyar író megkerestek, nyilvánvalóan arra számítva, hogy azok kaphatók lesznek erre. A népi írók idősebb nemzedéke azonban – bár számos kérdésben nem ért egyet a vezetéssel – gyerekeségnek minősítette ezt a javaslatot!

22 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

23 Végh Antal: *Állóvíz. Jelentés Penészlekről, egy elmaradott faluról*. Valóság, 1968. 4. sz. 41–53. A döbbenetes szociográfia óriási botrányt kavart, még ellenriport is készült arról, hogy milyen idilli hely Penészlek. Végh Antal riportja nyomán Gulyás Gyula és Gulyás János 1968-ban egyórás filmet készítettek Penészlekről: Valóság síp-pal-dob-

Ily módon az irodalom és a politika közötti kölcsönös megértés a csehszlovák események hatására nem-hogy gyengült, hanem még meg is erősödött; kiállta ezt a próbát. Miután a magyar csapatokat kivonták Csehszlovákiából, nőtt a vezetés iránti bizalom.

A politika és az irodalom közötti kölcsönös megértés tézisémet emelték ki Kádár elvtárs Írószövetségbeli találkozásán is. Mindent egybevetve, a tézis konstatálásának közvetlen célja az volt, hogy megerősítse a vezetés és az írók politikai egységét a csehszlovák kérdésben. Ellenben a találkozón ezt a tézist úgy magyarázták, hogy jelentős mértékben kitágult az értelme. Értesülésünk szerint Darvas József, az Írószövetség elnöke a kölcsönös egyetértés tézisémet pontosítva kiemelte, hogy az nem feltétlenül a politikusok és az írók azonos gondolkodásmódjának következménye. A politikusok és az írók azonos eszmei platformon maradnak, de hivatásuk és gondolkodásuk sajátosságából kifolyólag különbözőképpen közelítenek ugyanazokhoz a jelenségekhez. Az előbbieknél nagyobb figyelmet kell fordítaniuk az aktuális politikai kérdésekre és a mindennapi megkerülhetetlen ügyekre, s ezért kevesebbet elmélkednek elvontabb etikai kategóriákról. Az írók pedig éppen ellenkezőleg. A politikusok és az írók különböző irányból közelítik meg ugyanazt az igazságot, s kötelesek kiegészíteni és ellenőrizni egymást a közös ügyért vívott harcban. Ez a kérdésfeltevés kapott támogatást a találkozón, s fejlődött tovább néhány hónap múlva a *Magyarország felfedezése* vitán.

Nyár végén Végh Antal újságíró éles szociográfiai írást közölt egy Szabolcs-Szatmár megyei faluról.²³ Ez arról szólt, hogy a faluban tömeges a részegeskedés, piszok és kulturálatlanság van, és ami a legfontosabb, az emberek nem akarnak változtatni megszokott életvitelükön. A szociográfia ellen tömegesen tiltakoztak a megyei vezetők és magának a falunak a lakói is.²⁴ A leíratakat lényegében senki sem tudta cáfolni, de a szociográfia szerzőjét rosszindulattal vádolták meg, valamint azzal, hogy a falut országszerte hírhedtté akarja tenni. Darvas József, aki Szabolcs-Szatmár megyei születésű,²⁵ a szerző védelmére kelt a *Magyarország felfedezése* című cikkével (Kortárs, 1968. 9. sz.),²⁶ s felszólította az irodalmárokat, hogy folytassák a harmincas évek magyar kritikai szociográfiai hagyományait, s lassan hozzá az ország újbóli „felfedezéséhez”. A cikk nagy visszhangot keltett, s ezzel egy új, tartalmát tekintve rendkívül

bal, avagy tűzön-vízen át. Tíz év múlva újra ellátogattak a faluba, s ekkor forgatták *Vannak változások* című dokumentumfilmjüket.

24 Orosz Ferenc megyei első titkár kitiltotta a megyéből Végh Antalt.

25 Darvas valójában Békés megyében, Orosházán született.

26 L. Darvas József: *Magyarország felfedezése*. Kortárs, 1968. 9. sz. 1347–1360.

fontos vita kezdődött el. Értesülésünk szerint, Darvas cikkét részletesen megvitatták Aczél elvtársnál, az MSZMP Központi Bizottságában, mivel ekkorra a vita következtében kiéleződött a viszony Darvas József és Orosz Ferenc, a Szabolcs-Szatmár megyei pártbizottság első titkára között, és magára vonta a párt közvéleményének figyelmét is.²⁷ Végül 1968 decemberében a Népszabadság szerkesztőségében Gosztonyi János vezetésével kerekasztal-beszélgetést szerveztek *Magyarország felfedezéséről*, s ezen felszólaltak a vita legfontosabb résztvevői.²⁸ Ez a találkozó megerősítette, hogy indokolt, sőt hasznos felvetni a kérdést *Magyarország felfedezéséről*, valamint az íróknak és a pártmunkásoknak a közös ügyért viselt eltérő²⁹ felelősségéről. Rögtön ezután Darvas a miskolci színház kérésére riportdrámát írt *A térképen nem található* címmel, amelyben lényegében bemutatta a Végh Antal szociográfiája körül kibontakozott vita lefolyását, és szembeállította egymással a két főszereplőt: az írókat és a megyei párttitkárt. Művészi szempontból a dráma aligha értékes. Ez ragyogóan megírt publicisztika. Folyó év január 10-i bemutatója azonban sikert aratott. A bemutató után körülbelül 250–300 fő részvételével irodalmi vitát szerveztek,³⁰ s ezen méltatták Darvas művének nagy „irodalompolitikai” jelentőségét. Néhány hozzászóló a felszabadulás utáni időszak legjelentősebb irodalmi eseményeként értékelte ezt a kezdeményezést. Az új kezdeményezés értékére azzal kapcsolatban mutattak rá, hogy bizonyos mértékben elmaradott a szociális témákat élesen ábrázoló irodalom.³¹ Ily módon egy szociográfiai írás vitája néhány hónap alatt meglehetősen széleskörű irodalmi mozgalommá nőtte ki magát. Jelenleg körülbelül húsz íróval kötöttek szerződést, hogy az ország felszabadulásának 25. évfordulójára szociográfikat írjanak Magyarország egy-egy vidékéről. Az elvtársak azt remélik, hogy az írók munkája nagyon hasznos lesz. Miben kell ennek megnyilvánulnia? A Darvas drámájában felvetett kérdésekből ítélve a közvélemény aktivizálásában, az ún. „állóvíz” megszüntetésében, az önkritika fejlődésében.

Véleményünk szerint a *Magyarország felfedezése* mozgalom nagyon fontos és jellemző megnyilvánulása az or-

szág társadalmi életének. Darvas drámájában az író a párttitkárral vitatkozva azt mondja, hogy az „új mechanizmust” nemcsak a gazdaságban, hanem az élet minden területén meg kell valósítani, egyebek között az erkölcsök terén is. Ebben a kijelentésben az író lényegében lakonikusan kifejezi tipikus véleményét az ország társadalmi életében zajló fontos folyamatokról, egyebek között a gazdasági reformról. Ez a vélemény pozitív, de egy kissé kritikus is, mert vitatkozik a reformhoz való olyan viszonytal, ami a napi politikával foglalkozó munkásra jellemző.

Az írók körében uralkodó hangulat vizsgálata azt bizonyítja, hogy – ha szabad így fogalmazni – a „Darvas-féle formula” pontosan tükrözi azok lényegét. Az írókat kevésbé érdekli a népgazdasági reform pusztán gazdasági oldala. Közülük sokan egyszerűen nem is értik azt. Nekik egyelőre az új mechanizmusnak főként a negatív következményei a fontosak. Az élet általában megdrágult, és ez a lakosság más rétegeihez hasonlóan őket is érinti. Egyszersmind a reform némely, a kultúra területén jelentkező specifikus következménye az irodalomra csattant. A könyvterjesztő vállalatok lehetőséget kaptak rá, hogy a kiadókkal a korábbinál nagyobb mértékben piaci alapokra építsék kapcsolataikat, s ez erőteljesen befolyásolja a példányszámok megállapítását. Emellett a tényleges keresletet tartják szem előtt, s gyakran nem vesznek át komoly műveket, ellenben nagy megrendeléseket adnak le alacsony művészi színvonalú, „kelendő irodalomból”. Ennek következtében 1968-ban sok író honoráriumai szembeszökően csökkentek. Ez elégedetlenséget szült a körükben, s a kérdést megvitatták az Írószövetségben is. Tudomásunk szerint a dolog lényege a következő. A honoráriumok Magyarországon – ezt maguk az írók erősítették meg – alacsonyabbak, mint a többi európai szocialista országban. Mindenesetre, saját számításaink szerint egy prózaíró díjazása Magyarországon jóval kevesebb, mint a Szovjetunióban. A honoráriumok összegét 1949 óta nem vizsgálták fölül. Egy közepesnél jobb prózaíró 1600 forintot kap egy szerzői ívért, a legmagasabb tarifa – amit az olyan íróknak fizetnek, mint Illyés Gyula vagy Németh László – kétezer forint. A napilapok és a folyóiratok ennek majdnem a dupláját fize-

27 Az MSZMP iratainak a Magyar Országos Levéltárban őrzött anyagában nem találtunk ezt megerősítő adatra vagy dokumentumra. 1968. szeptember 16-án az MSZMP Központi Bizottsága mindössze arról szavazott, hogy Orosz Ferencet köszöntsék 50. születésnapja alkalmából. Az MSZMP KB ülésének jegyzőkönyve. 1968. szeptember 16. MOL, 288. f., 8. csop., 439. ő. e., 1–3. fol.

28 A kerekasztal-beszélgetésen az érintettek (Darvas József, Orosz Ferenc, Végh Antal) és Gosztonyi Jánoson kívül részt vett még Erdei Ferenc, a Hazafias Népfőrtitkára, Győri Imre, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára, Pándi Pál, a Népszabadság szerkesztőbizottságának tagja, Sipos Gyula költő és Urbán Ernő író. Lásd: A Népszabadság kerekasztala. Pártmunkások és írók

együttműködésről, az objektív, pártos valóságátlátásról. Népszabadság, 1968. december 24. 17.

29 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

30 V. Kiporenko lábjegyzete: „A Nagykövetség munkatársai megtekintették a bemutatót és jelen voltak a vitán. A vitáról lásd B. Rogyionov tudósítását az *Izvesztyija* 1969. február 4-i számában.” (Lásd: B. Rogyionov: Poiszki isztyini. *Izvesztyija*, 1969. február 4. 3. – B. A – S. A.)

31 A magyarországi tudósítások közül lásd például: *Miskolci vita Darvas József új drámájáról*. Népszabadság, 1969. január 14. 7. Darvas színműve megjelent: Darvas József: *A térképen nem található*. (Színművek). Bp., 1974.

tik, ezért az írók igyekeznek a sajtóban is publikálni. Az időszaki kiadványok azonban a magas honoráriumok ellenére is számottevő nyereséget termelnek (a Magyar Nemzet és a Népszava tizennyolc–húsz millió forintot évente). Ahhoz, hogy a könyvkiadók honoráriumait a sajtóban fizetett honoráriumok szintjére emeljék – miként az Írószövetségben mondják –, évente körülbelül két-három millió forintra lenne szükség. Ez természetesen jelentéktelen összeg ahhoz képest, hogy milyen pozitívan hatna az irodalmárok közérzetére. Értesüléseink szerint az MSZMP KB jóváhagyta az Írószövetségnek a szerzői honoráriumok emelésére tett javaslatát, és ez a közeljövőben teljesülni fog. A kiadóknak a szerzői honoráriumok emelésére plusz hárommillió forintot különítettek el (a kortárs szerzők honoráriumának teljes összege eddig kilencmillió forint volt). Ezen kívül egymillió forintot különítettek el az irodalmi díjak pénzjutalmának emelésére. Így például az évente odaítélt József Attila-díj minimális összegét ötezer forintról tizenötezer forintra kívánják emelni. A prózai művekért fizetett honoráriumok maximális összegét háromezer forintra fogják emelni.³²

Megemlítendő, hogy az írók – egyébként az értelmiség más csoportjaihoz hasonlóan – egyre gyakrabban tapasztalják az új gazdasági mechanizmus első pozitív fejleményeit, például az áruválaszték jelentős bővülését, a közellátás javulását, sok közhasználati cikk árának csökkenését is. Azonban a reform gazdasági oldalánál jobban érdeklik őket a vele járó szociális következmények. A „Darvas-féle formula” ebben az értelemben egyáltalán nem ellenzéki, ellenkezőleg, a magyar vezetésnek az ország perspektivikus társadalmi fejlődésére vonatkozó általános elképzeléseit alkalmazza a konkrét írói közegben. Ismeretes, hogy az utóbbi évek számos dokumentumában a gazdasági reformot úgy értelmezték, mint az ország életének demokratizálására vonatkozó általános elvek konkrét alkalmazását a gazdaság területén. Végso soron teljesen nyilvánvaló a belső kapcsolat Darvas álláspontja és Nyers Rezső elvtárs *Az új gazdasági mechanizmus várható társadalmi és politikai kihatásai* című cikkének gondolatai között.³³ Véleményünk szerint mindezek mögött az áll, hogy az írók értik: a reform értelmének széles körű magyarázata, a demokratizálás érdekében már megvalósított intézkedések és az országban uralkodó kedvező politikai légkör nagyobb perspektívákat nyitnak Magyarország fej-

lődése előtt azon az úton, mely a szocialista társadalom építésének befejezéséhez vezet. Ez bizakodással tölti el őket a jövő iránt, erősíti bizalmukat a vezetésben, és elősegíti alkotói kezdeményező-készségük fejlődését.

Mindez nagymértékben kapcsolódik Kádár János elvtárs személyes álláspontjához.

Az írók körében uralkodó hangulatnak nagyon fontos eleme a Szovjetunióhoz való viszonyuk. A csehszlovákiai események és az öt szocialista ország katonai akciója nem rontotta el ezt a viszonyt. A Szovjetunióhoz fűződő viszonyuk már régóta baráti és meglehetősen józan.³⁴ A magyar írók – még ha nem is hajlandók kritika nélkül elfogadni a szovjet valóság minden elemét, egyebek között kulturális politikánkét sem – egyetértenek azzal a tétellel, hogy a Szovjetunióhoz való viszony a szocialista meggyőződés és a proletár internacionalizmus fontos ismérve. Ez az általános hangulat. De természetesen a hozánk való viszony nem egyforma. Véleményünk szerint a Szovjetunióhoz fűződő viszonyban az alapvető vízvonalasztó két formula között húzódik, amelyeket feltételesen „etikainak”³⁵ és „politikainak” nevezhetünk.

Az első alapjául annak a – jelentős mértékben átalakult – áramlatnak a nézetei szolgálnak, amelyet az Októberi forradalom előestéjén és alatt orosz értelmiségi körökben *szkítizmusnak*³⁶ hívtak. Ezen eszmei áramlat hívei a forradalmat a polgári civilizációt leromboló ösztönös erőnek, a racionális polgári gondolkodás elleni tiltakozásnak tekintették, s a civilizációtól még meg nem rontott ösztönös népi erők felélesztésében, végső soron a népiességben keresték a kiutat az urbanizáció káros hatásaiból. Ismeretes, hogy a hasonló nézetek fölöttébb népszerűek voltak Magyarországon a húszas, harmincas években. Legismertebb képviselői a zenében Bartók Béla és Kodály Zoltán, a festészetben Kernstok Károly,³⁷ az irodalomban a szociográfiai irányzat képviselőinek kiváló írócsoportja, például Illyés Gyula, Németh László, Veres Péter, Szabó Pál, Darvas József, Erdei Ferenc. A népiek politikai nézeteire a paraszti szocializmus eszméi voltak jellemzők. A népiek éppen ebből a szemszögből ítélték meg az Októberi forradalmat, a magyar Tanácsköztársaságot, később a Szovjetuniót és a szocializmus építését magán Magyarországon. Amikor a „paraszti szocializmus” életképtelennek bizonyult, a népiek ezt elveik komoly válságaként élték meg. Azóta többen közülük haj-

32 Nyilvánvalóan ívenkénti 3000 forintról van szó.

33 Lásd: Nyers Rezső: *Az új gazdasági mechanizmus várható társadalmi és politikai kihatásai*. Társadalmi Szemle, 1968. 3. sz. 7–21.

34 Kézírásos aláhúzás a szövegben.

35 V. Kiporenko lábjegyzete: „Gondolkodásuk sajátos jellegénél fogva a valóság erkölcsi alapú megközelítése általában véve jellemzi az írókat. Jelen esetben azokról a nézetekről van szó, amelyekben ez a mozzanat teljesen apolitikus, vagy erre utaló tendenciát mutat.”

36 Szkíták (szkítizmus, szkításág): az „örök forradalmiság és ellenzékiesség” programját hirdető alkalmi irodalmi csoportosulás Petrográdban 1916–1918-ban. Legismertebb tagjai a szimbolista A. Blok, Brjusov, A. Belij, az „újnépies” Jeszenyin, Klujev, a prózaíró Remizov, Zamjatyin. Ideológusuk R. V. Ivanov-Razumnyik volt. A magyar népi mozgalomra nem hatott a szkítizmus.

37 Kernstok festészete szakított a polgári ízlésvilággal, de az „öszönös népi erőket” nem akarta „felélesztetni”.

lamosak permanensen szellemi ellenzékben maradni, őrzik gondolkodásuk sajátos autonómiáját, melynek alapja nacionalizmusuk, és a politika iránti elvont erkölcsi – és ezért természetesen – kritikai viszonyukat.

A Szovjetunióhoz fűződő viszonyát a népi írók közül leghatározottabban Illyés Gyula, az egyik legnagyobb magyar író fogalmazta meg még 1934-es könyvében, az *Oroszország* című útijegyzeteiben. Ismert, hogy a háború előtt ez a könyv, amelyet nemcsak magyar, hanem német nyelven is kiadtak, hatalmas sikernek örvendett Nyugaton. Egészében véve ez egy ügyesen megírt, mellesleg hatalmas ténytartalmú anyagot tartalmazó útijegyzet. A szerző koncepciója körülbelül a következőkben foglalható össze: Oroszország egy hatalmas és különleges ország, amely forradalmával meghökkentí a világot, de az orosz szocializmus túlságosan könyörtelen és antihumánus. (Lásd az 1. sz. mellékletet).³⁸ Ezek a nézetek jellemezték és jellemzik most is a progresszív, sőt szocialista érzelmű

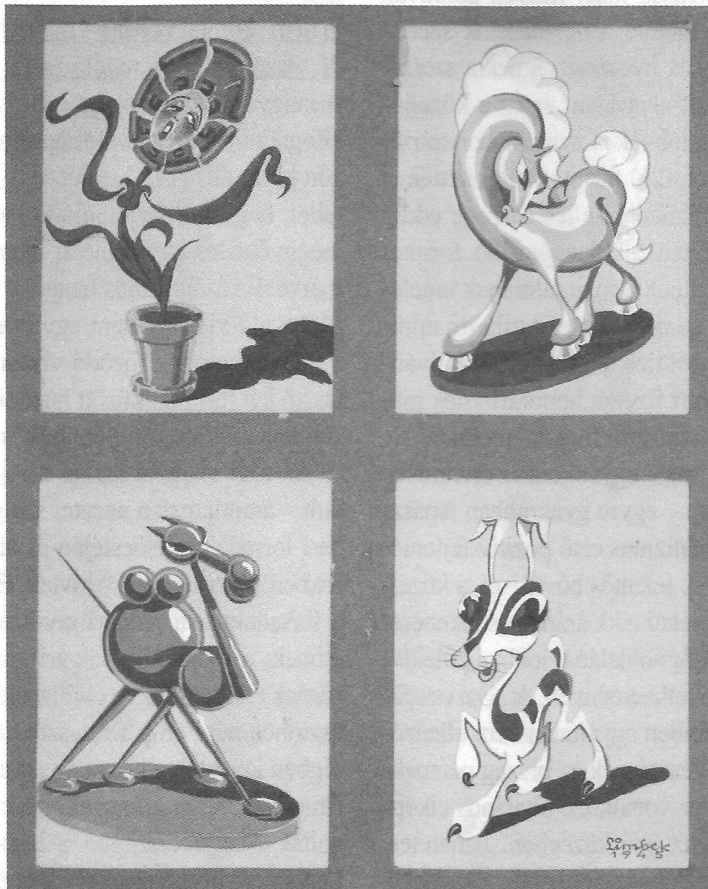
nyugati értelmiség jelentős részét, és természetesen széles körben elterjedtek a magyar kispolgári értelmiség között is. Ehhez jelentősen hozzájárult Illyés Gyula színes egyénisége. 1919-ben vörös katonának állt (erről szól az *Iffjúság* című verse), majd Franciaországba ment, ahol fizikai munkát végzett, még bányákban is dolgozott, részt vett a munkásmozgalomban. Miután Párizsba költözött, a Sorbonne-on tanult, és tipikus

progresszív érzelmű nyugat-európai értelmiségivé vált. Miután 1926-ban hazatért, Illyés neves népi író lett, s közeledett az illegális kommunista párthoz. Erősen a népfront-eszme hatása alá került, és a harmincas években eltávolodott a kommunista párttól, mivel nem értett egyet a pártvezetéssel abban, hogy úgymond, a horthyista Magyarországon a proletárdiktatúra megvalósítása van napirenden. Később, amikor világhosszá vált,

hogy a vezetés álláspontja hibás volt, ez az életrajzi mozzanata nagymértékben növelte Illyés népszerűségét. 1934-ben Illyést meghívták a szovjet írók első kongresszusára, és kéthónapos szovjetunióbeli utazgatás után írta meg a könyvét. Az ötvenes években Illyés önként felajánlotta, hogy külföldi tudósítók mellett tolmácsként dolgozik, és élvezte a vezetés bizalmát. Szakértők véleménye szerint Illyés most második ifjúkorát éli, és élő klasszikusnak számít. A vezetéssel legfőképp a nemzeti kérdésben vannak súrlódásai, konkrétan Erdély kérdésében.³⁹ Illyésnek számtalan személyes ismerőse

van a kiemelkedő nyugati, főleg francia értelmiségiek körében, és az összekötő láncszem sajátos szerepét játssza a magyar és a nyugat-európai kultúra között.⁴⁰

Mindezt szem előtt kell tartani annak megértéséhez, hogy az a tétel, amit Illyés *Oroszország* című könyvében a Szovjetunióval kapcsolatban megfogalmaz, nemcsak az ő személyes nézeteit tükrözi, hanem a két világháború közötti humanista magyar értelmiség meglehe-

Limbek Gyula (1903–1955): 4 figura, (1945) temperarajzok

38 Az irathoz csatolva a mű *Szabadság, egyenlőség* című fejezetének orosz fordítása.

39 V. Kiporenko lábjegyzete: „Irodalmi berkekben és általában értelmiségi körökben ismert, és sokan helyeslik Illyésnek azt a néhány évvel ezelőtt Párizsban tett kijelentését, hogy amíg nem szólhat nyilvánosan az erdélyi magyarok elnyomásáról, ne kérjék tőle, hogy bírálja a négerék elnyomását az Egyesült Államokban”.

40 V. Kiporenko lábjegyzete: „Nemrég például Illyés a Népszabadságban publikálta érdekes feljegyzéseit André Malraux-val, a francia kulturá-

lis miniszterrel, folytatott beszélgetéséről. Erre akkor került sor, amikor egy magyar íródelegáció – amelynek tagja volt Illyés, Déry Tibor és Nagy László költő – meglátogatta Malroux-ot. Különbözően Illyés és Malraux még azokból az időkből ismerik egymást, amikor mindketten kommunisták voltak. Illyés *Oroszország* című könyvében írt róla, hogy az éppen Kínából visszatérő Malraux segítette neki megérteni a Szovjetunió ideiglenes nehézségeit, és nagyon pozitívan nyilatkozott a Szovjetunióról.” (L. Illyés Gyula: *Látogatás Malraux-nál*. Népszabadság, 1968. december 24. 15 – B. A – S. A.)

tösen nagyszámú, európai neveltetésű és műveltségű rétegének meggyőződését is. Jellemző, hogy az újtijegyzetek új kiadásának előszavában (1966-ban adták ki a franciaországi, németországi és más országokbeli jegyzetekkel együtt)⁴¹ a szerző tudatosan kiemeli, hogy megőrizve dokumentarista jellegét, semmit sem változtatott a szövegen. A következőket írja az előszóban: „Az 1934-ik esztendő a Szovjetunió történelmében a föllendülés, a nagy újjászerveződés, a béke s jólét meggyökeresedésének, reményének korszaka volt; nem a személyi kultusz és a pörök, hanem az új alkotmány, a boldog helybe jutás előestéje. (...) Kínálkozó lett volna, hogy e közvetlen hangra törekvő beszámolók, ezek a gyanútlan monológok háttérül odafessük azokat a hatalmas horizontdíszleteket. Nem tettem. Egy szóra odavarázsolódnak. Ugyanaz a dráma folyik. Ugyanazon a színen. Mindnyájunk szereplésével.”⁴²

Ez arról tanúskodik, hogy Illyés alapvetően nem változtatta meg a Szovjetunióról kialakult véleményét. Sőt, nézetei nagy hatással vannak másokra is; nem csupán az irodalmárookra, hanem az olvasók meglehetősen széles rétegeire is, főként a kispolgári gondolkodású emberekre. Ez először is a nyugati kultúra régi hagyományával, a nyugati életformával magyarázható, másodsor pedig azzal, hogy a lakosság nagyon negatívan viszonyul a szocializmus építésének ötvenes évekbeli antihumánus, „szovjet típusú” módszereihez. Mindenesetre a „negyvenesek” nemzedékéhez tartozó, vagyis már 1945 után nevelkedett, nagyon felkészült irodalomtudósok és írók között akadnak olyanok, akiknek meggyőződése, hogy Illyés *Oroszország* című könyvét most akár egyetlen javítás nélkül ki lehet adni 1934-es formájában. Nyilvánvaló, hogy ezért is adták ki újra.⁴³ A Szovjetunióhoz fűződő ilyen viszony abból fakad, hogy a magyar értelmiség elég széles rétegei nem annyira politikai, mint inkább etikai nézőpontból közelítenek a szocializmushoz, s hogy inkább általános emberi, mint osztályszemléletű erkölcsi kritériumok alapján ítélik meg.

A Szovjetuniót tisztán politikai alapon megítélőknek nincs számottevő befolyásuk az írók körében. Ez leginkább azzal magyarázható, hogy több kiemelkedő magyar kommunista író az emigrációban elszakadt a hazájától, és különböző okoknál fogva most nem játszik aktív szerepet az ország társadalmi életében, alkotói szempontból pedig passzív. Egyre erőteljesebb befolyásra kezd szert tenni az ún. „negyvenes” irodalmár nemzedék, akik már 1945 után nevelkedtek és szereztek

műveltségüket. Jellemző, hogy ezek legkiemelkedőbb és legbefolyásosabb képviselői esztétikai szempontból közel állnak a népiekhez, és a népiek haladó hagyományait igyekeznek követni, s hozzájuk hasonlóan aktívan részt vesznek a társadalmi életben: (Simon István, Váci Mihály, Csoóri Sándor, Nagy László, Fekete Gyula, Mocsár Gábor, Fábíán Dániel és Czine Mihály irodalomtudós). Nekik kiegyensúlyozottabb a viszonyuk a Szovjetunióhoz, és alapjában véve összhangban van a párt álláspontjával. Véleményünk szerint ezek az irodalmárok a mi szempontunkból józanabb és előnyösebb nézeteket képviselnek. Ez a kör most vezető szerepet játszik az irodalmi életben, élvezzi a vezetés támogatását, egyebek között észrevehetően visszafogja a fiatalság nyugati divatok iránti rajongását, és hazai talajon ösztönzi a modern irodalom fejlődését. Ez a csoport tevékenyen kiáll a Szovjetunióval való együttműködés fejlesztése mellett. Jellemző, hogy ennek az „újnépi” csoportnak a vezető szerepét alapjában véve más irányzatok képviselői is elismerik. Jelenleg nincsenek közöttük olyan nagy ellentétek, mint amilyenek korábban a népiek és az urbánusok között voltak.

1956 tragédiája hozzájárult az ilyen hangulatok terjedéséhez az elmúlt tíz esztendőben. Ismeretes, hogy 1957–1959 között, a politikai konszolidáció időszakában a magyar vezetés egyik fő propagandatézise az volt, hogy az ötvenes évektől eltérően olyan szocializmust kell építeni, amelyben az emberek nem a jövőben, hanem már most⁴⁴ jól élnek. Ez sok hasonlóságot mutat Illyés 1934-ben megfogalmazott nézeteivel. E tézisnek az SZKP XX. kongresszusának határozatai szolgálnak alapjául. Természetes, hogy ilyen hagyományok mellett a magyar értelmiség bármilyen értékítélete és véleménye a Szovjetunió jelenlegi politikai és társadalmi életéről így vagy úgy ugyanoda lyukad ki: mennyire felel meg az SZKP XX. kongresszusa szellemének. Éppen erről van szó, amikor az értelmiség elvben jóváhagyja a vezetés nyilatkozatát, miszerint a magyar–szovjet kapcsolatok felhőtlenek, és a szocialista meggyőződés kritériuma a Szovjetunióhoz való viszony. E tekintetben a közvéleményre óriási befolyással vannak Lukács György nézetei. Jellemző például, hogy a gazdasági reformra vonatkozó pozitív véleményét Lukács arra alapozza, hogy az jelentős lépés azon az úton, amelyen érvényt szereznek az SZKP XX. kongresszusa határozatainak. Általában Lukács nézetei – csak röviden szólunk róluk, mivel egészében véve ismertek – szilárd elméle-

41 L. Illyés Gyula: *Szíves kalauz. Úti jegyzetek*. Külföld. Bp., 1966.

42 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

43 Illyés Gyula szovjet kapcsolataira lásd még: Babus Antal: *Illyés Gyula és Király István a Szovjetunióban*. Hitel, 1999. 2. sz. 39–51.;

Kolontári Attila: *Illyés Gyula a Szovjetunióban*. Új Dunatáj, 2004. 4.sz. 40–51.; Seres Attila: *Illyés Gyula a budapesti szovjet követségben 1935-ben*. ArchivNet, V. évf. (2005). 3. sz. (www.archivnet.hu)

44 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

ti alapot és ösztönző erőt biztosítanak a magyar íróértelmisség Szovjetunióhoz fűződő etikai alapú viszonyának.

Összességében a magyar irodalmárok Szovjetunióhoz fűződő viszonyát most körülbelül a következőképpen lehet jellemezni.⁴⁵ Többségük helyesen érti az SZKP XX. kongresszusa határozatainak jelentőségét, és meg van győződve róla, hogy a jelenlegi szovjet vezetés politikai irányvonala megfelel a kongresszuson kijelölt útnak. Azonban némileg óvatosságra inti őket, hogy úgy mond, kissé lelassult a mozgás ebbe az irányba, és 1964 után hiányzik a Szovjetunió társadalmi fejlődésének biztos perspektívája. Igaz, nagyon is lehetséges, hogy ezen elővigyázatosság magyarázata az, hogy a bonyolultabb helyzetben nem tudnak eligazodni és nem jutnak hozzá elegendő információhoz. Kisebb részük elvben vagy taktikai megfontolásokból nem ért egyet a XX. kongresszus határozataival. Az előbbieket elenyészően kevesen vannak. Utóbbiak elvben helyeslik a XX. kongresszus irányvonalát, de úgy vélik, hogy a kongresszus túl éles politikai fordulatot hajtott végre ahhoz, hogy a széles néptömegek teljesen megérthessék. A Szovjetunió bel- és külpolitikájának fordulatai általában kissé megijeszítik az iránta alapvetően jóindulatú embereket. Ezért az utóbbi időben megnőtt azok száma, akik taktikai⁴⁶ megfontolásokból nem értenek egyet velünk. Ennek fényes példája a csehszlovákiai eseményekhez és a múlt év augusztus 21-i katonai akciójához való viszonyuk. A szovjet vezetés határozott fellépése a csehszlovákiai „liberális” irányvonallal szemben aggodalmat szült, hogy vajon nem vonja-e ez maga után a szocialista demokrácia fejlődésének lelassulását Magyarországon. Ismert, hogy ilyen aggodalmak nemcsak értelmiségi körökben voltak, és a magyar vezetésnek megfelelő felvilágosítást kellett nyújtania. Nekünk úgy tűnik, hogy ez a fajta óvatosság most fokozatosan megszűnik, és a szocializmus építésével kapcsolatos józanabb és konstruktívabb véleményeknek adja át a helyét.

Ezzel kapcsolatban érdekes Simon Istvánnak, a „negyvenes” nemzedék kiváló költőjének, a Kortárs folyóirat főszerkesztőjének a nézőpontja. Simon nagyra értékeli Hegedüs András cikkét a szocializmus különböző modelljeiről.⁴⁷ Más kérdés, hogy kell-e „modellekről” beszélni, vagy jobb volna valahogy másként hívni a szóban forgó jelenségeket. Egyet lehet érteni részkérdések és a sikertelen megfogalmazások kapcsán a szerzőnek címzett kritikával is. Nem szabad

azonban elmenni Hegedüs fejtegetéseinek fő gondolata mellett, és tagadni a sajátos magyar modell és magyar tapasztalat létezésének tényét. Simon véleménye szerint ennek a modellnek a létezése senkiben, még Hegedüs ellenfeleiben sem ébreszt semmi kétséget. Egyszerűen arról van szó, hogy bizonyos elvtársak úgy vélik: most, amikor Csehszlovákia nyomás alatt van, taktikai szempontból célszerűtlen a magyar sajátosságokra vonatkozó gondolatokat hangoztatni. Ez, folytatja Simon, nem tisztességes álláspont. Ezek az elvtársak tényleg lehetségesnek tartják, hogy „illegálitásból”, szovjet barátaink elől elrejtve fejlesszük Magyarországon a szocialista demokráciát? Hegedüs koncepciójának jó adag politikai töltete van, és ha helyesen használjuk fel, hasznunkra válhat. Komolyan meg kell ismerni a magyar modell valóban lényegi vonásait. Úgy vélem, mondja Simon, hogy Hegedüs nem tudott teljesen megbirkózni ezzel a feladattal, és ebben a kérdésben kész vitába szállni vele. Költő vagyok, lehet, hogy ezért fordítok figyelmet azokra az érzelmi kritériumokra, amelyekkel túlságosan racionális tervezetében Hegedüs nem számol. A szocializmus magyar modelljének egyik, manapság különösen fontos vonása az, hogy ez egy „szovjetbarát” modell. A szociológusoknak komolyan foglalkozniuk kellene a magyar lakosság – és nem csak Budapestének, hanem a vidék lakosságának is – Szovjetunióhoz való viszonyával, és meg kellene próbálni válaszolni arra a kérdésre, hogy miért lett éppen ilyen a mi modellünk?

Simon úgy tartja, a csehszlovákiai események megmutatták, hogy nem ismerjük egymást kellőképpen. Ha a magyar közvélemény jobban ismerte volna a Szovjetunió politikai helyzetét és szellemi életét, nem aggódtunk volna saját demokráciánkért. Másrészt a magyar tapasztalat tüzetesebb ismerete segíthetett volna a szovjet félnek abban, hogy hatékonyabban érveljen, amikor a csehekkel beszélget. Ismert, hogy az egyik alapvető vitás kérdés a sajtószabadság és a cenzúra kérdése volt. Természetes, hogy a csehek tudatosan elutasították a cenzúra szovjet rendszerét. Hiszen – mondhatni – egy karnyújtásnyira volt tőlük a sajtótermékek ideológiai-politikai ellenőrzésének magyar gyakorlata, amely nem él az előzetes cenzúrával. A szovjet félnek – véli Simon – sokkal határozottabban, hasonló változatot kellett volna javasolnia a cseheknek. Szavai szerint az utóbbi időben a magyar értelmiség körében valamelyes elégedet-

45 V. Kiporenko lábjegyzete: „Ez a jellemzés Jovánovics Miklóssal, az Új Írás című irodalmi lap szerkesztőjével folytatott beszélgetésen hangzott el, és egészében véve helyesnek véljük. Jovánovics 1932-ben született, 1956-ban végzett a szverdlovszki egyetem bölcsészkarán, az Új Íráshoz körülbelül egy éve került, addig az Élet és Iro-

dalom című irodalmi hetilap szerkesztője volt. A munkájából kifolyólag jól ismeri az írók álláspontját.”

46 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

47 L. Hegedüs András: *A társadalmi fejlődés alternatíváiról*. Kortárs, 1968. 6. sz. 843–854.

lenséget szült, hogy a magyar tapasztalat némely lényeges mozzanata nem talált megfelelő visszhangra a Szovjetunióban. Ennek eredménye a fölösleges elővigyázatosság.

Simon okfejtésének tanúsága szerint annak eredményeként, hogy az utóbbi években tüzetesebben megismerkedtek a Szovjetunió szellemi életével, a magyar kulturális élet szereplői – kiváltképp az irodalmárok – kezdtek mélyebben elgondolkodni az országaink közötti eszmei együttműködés kérdéseiről. Megszületett a közös alkotómunka, a viták, a kulturális irányítás során szerzett tapasztalatok cseréje, az ideológiai élet eseményeire vonatkozó hatékonyabb információk iránti igény. A könyvkiadók, szerkesztőségek és intézetek munkájában egyre gyakrabban válik szükségessé elvi, értékelő kérdések megoldása, valamint, hogy országaink szellemi életének számtalan eseménye közepette minden anyag a megfelelő helyre kerüljön. Jóval magasabbak a követelmények a lefordítandó irodalmi művek kiválasztásában. Nyelvi elszigeteltségük ellenére a magyar írók egyre kritikusabban és megfontoltabban döntenek arról, hogy hozzájárulnak-e műveik lefordításához a Szovjetunióban. A magyar irodalom fordítóinak novemberi konferenciáján ezeket a hangulatokat összegezve Kardos László professzor azt a tételt emelte ki, hogy a lefordított művek fogadtatását mostanság nem annyira a fordítás színvonala határozza meg, ami természetesen szintén fontos, hanem az, hogy a szerző és a fordító országában a társadalmi fejlődés fázisa megfelel-e vagy nem felel meg egymásnak. Egyszóval a szorosabb együttműködés lehetetlen országaink szellemi életének alapos ismerete, sőt összehasonlító elemzése nélkül.

Ezzel a kérdéskörrel kapcsolatban figyelmet érdemelnek Köpeczi Béla elképzelései.⁴⁸ Szerinte a kulturális élet a Szovjetunióban túlságosan „átpolitizált”. Természetesen ez számos komoly okokkal magyarázható, részben a húszas, harmincas években kialakult hagyományokkal. Ennek ellenére szerinte nem normális, hogy nálunk nagy szakadék tátong a kulturális politika hivatalos álláspontja és az alkotó értelmiség e kérdésekhez való tényleges viszonya között. Mellesleg, Köpeczi véleménye szerint az embernek az az érzése, hogy a hivatalos körök nemcsak hogy nem értenek egyet az övétől eltérő véleménnyel, hanem gyakran úgy tesznek, mintha az egyáltalán nem is létezne. Ez oda vezet, hogy kulturális politikai kérdésekben az álláspontok rendki-

vüli mértékben polarizáltak, kölcsönös megvitatásuk pedig a kelleténél kiélezettebb vitába torkollik. Az értelmiség egészséges alkotó csoportjai majdnem krónikusan ellenzékben vannak.

Köpeczi véleménye szerint ez a helyzet megnehezíti kulturális együttműködésünket. Az országaink közötti politikai kapcsolatokban, az alapvető kérdésekben teljes nézetazonosság van, vagy ahogy Kádár elvtárs fogalmazott: kapcsolataink „felhőtlenek”. Megértve, hogy mennyire fontos – különösen a mostani helyzetben – az ilyen légkör a politikai kapcsolatokban, természetesen mindannyian azt szeretnénk, ha ilyen kölcsönös egyetértés alakulna ki az együttműködés minden konkrét területén, egyebek között a kultúrában is. E jóakarattól vezérelve mindkét fél egynemű képviselője azonban kissé előreszalad, és már most hajlamosak kulturális kapcsolatainkat teljesen felhőtlennek tartani. Úgy vélem, folytatta Köpeczi, hogy ez nincs így. Annak, aki figyelemmel követi az utóbbi öt-hét évben Magyarország és a Szovjetunió kulturális életének fejlődését, be kell ismernie, hogy a kultúra fejlesztését irányító módszereink nem egyformák. Minél inkább elmélyítjük kulturális együttműködésünket, annál gyakrabban és gyakrabban kell ezzel szembesülünk; s amint az lenni szokott: a gyakorlati munka szintjén. Magyarország szellemi életének légköre és szerkezete a kultúra területén nem felel meg mindenben a szovjet irányító szervek irányelveinek. Másrészt nem felel meg a szovjet értelmiség ellenzékieskedő rétegei hangulatának sem. Ebből számtalan félreértés származik. A hivatalos magyar álláspontot a kultúra terén a Szovjetunióban néha túlságosan liberálisnak tartják, és ez gyanút ébreszt. Magyarországon pedig két rossz közül hajlamosak a kisebbiket választani, és a szovjet kulturális életben az ún. „progresz-szív” erők felé tájékozódnak, még nagyobb bizalmatlanságot keltve ezzel a szovjet elvtársakban.

Véleményünk szerint Köpeczi értékelése alapján véve hitelesen tükrözi a magyar értelmiség körében uralkodó hangulatot, és jól megragadja a kérdés lényegét. Köpeczi értékelése némileg elvont, s érezni rajta, hogy kevésbé ismeri művészetünk képviselőinek alkotómunkásságát és hangulatait. Ez érthető is, hiszen Köpeczi nem szakértője a szovjet irodalomnak, csak mostanában kezdett el komolyan foglalkozni az orosz nyelvvel, nincs elég személyes és szakmai kapcsolata

48 V. Kiporenko lábjegyzete: „Köpeczi Béla az egyik legkiválóbb magyar irodalomtörténész. Néhány évig az MSZMP KB kulturális osztályának helyettes vezetője volt. Régóta ő az ELTE francia tanszékének vezetője, jelenleg az egyetem rektora, az Írószövetség elnökségének tagja. Jól eligazodik a kulturális politika kérdé-

seiben. Annak kapcsán osztotta meg velünk gondolatait, hogy a múlt év nyarán három hónapos utat tett a Szovjetunióban, ami nagy hatással volt rá. (Valójában 1964–1966 között az MSZMP osztályvezetője, 1967–1970 között pedig az ELTE rektorhelyettese volt – B. A. – S. A.)

értelmiségünkkel (csak mostanság kezd aktívabb lenni ebben a tekintetben). Sok más magyar irodalmár azonban még kedvezőtlenebb helyzetben van. Egészsében véve hitelesen tükrözi a magyar értelmiség körében uralkodó hangulatot, és helyesen fogja meg kérdés lényegét.

Ezeket a gondolatokat néhány irodalmi példával lehet megerősíteni. Az utóbbi másfél-két évben egyre gyakrabban támadnak abból nehézség, ahogyan a magyar szerzők a Szovjetunió életét ábrázolják. Aczél György, Ilku Pál és más magyar elvtársak kitaró javaslatai ellenére a szovjet fél nem fordította le Gyurkó László *Lenin, Október* című publicisztikai könyvét. Nem fordították le Mesterházi Lajos *Férfikor* című regényét és a belőle készült színházi darabot sem. Különben mindkét könyvet az év legjobb irodalmi művének⁴⁹ választották a Magyar Népköztársaságban. Lengyel József *Visegrádi utca* című regényének fordítása és kiadása azért húzódott el, mert a szerzővel számos kérdésben egyeztetni kellett. Jellemző, hogy mindegyik

esetben politikai jellegű nehézségek merültek föl. És végül elégedetlenséget és elővigyázatosságot keltettek Csák Gyula Szibériáról szóló úti jegyzetei (*Élet és Irodalom*, 1968. 43. sz.),⁵⁰ valamint Moldova György *Malom a pokolban* című regénye (*Kortárs*, 1968. 6–10. sz.).⁵¹

Mesterházi Lajos *Férfikor* című regényét⁵² pozitívan fogadta a magyar közvélemény. Lényegében ez az első irodalmi mű, amely egy hivatásos forradalmár és pártmunkás életét hosszú időtartamon keresztül mutatja be: 1919-től a hatvanas évekig. Helyes a regény ideológiai

kiindulópontja, életteli, jól dokumentált, a szerző nem kerül meg a súlyos politikai kérdéseket. Mivel szovjet olvasók számára értékes ismereteket tartalmaz, véleményünk szerint ez a könyv nagy sikert aratna a Szovjetunióban. (Népszerű formában és helyesen mutatja be a két világháború közötti és az 1945 utáni Magyarország történetét.) A könyv szovjetunióbeli kiadása erkölcsi támogatást jelentene szerzőjének, Mesterházi Lajosnak, az ismert kommunista írónak, a Szovjetunió őszinte barátjának. (Jelenleg súlyos beteg). A könyv kapcsán felmerült problémák véleményünk szerint megoldhatók. A főhős rövid beszélgetései Rákosi Mátyással, Nagy Imrével és Gerő Ernővel benne maradhatnak az orosz fordításban, mert ezek a részek nagyon tapintatosan vannak megírva. A könyvben úgy jellemzi a Vörös Hadsereg 1945-ös magyarországi tevékenységét, ahogyan magyar szerző eddig még nem tette. (Lásd a 2. sz. mellékletet).⁵³ Magyarországon úgy tartják, hogy a mű őszinte és jóindula-

Veress Pál (1920–1999): Zöld szemű lány (1950-es évek),
zsírkréta, 40,8×28 cm

tú a szovjet emberek iránt.

Nem hagyhatjuk ki folyton a magyar könyvekből a hasonló momentumokat. Ezért most ki kell használni, hogy a szerző politikai szempontból helyesen és tapintatosan fejt ki őket.⁵⁴ Arról sem szabad megfeledkezni, hogy mióta a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság megállapodást kötött a szerzői jogokról, a fordításról szóló szerződés aláírásakor a szövegben végrehajtott összes rövidítést és változtatást egyeztetni kell a szerzővel.

49 Talán saját könyvkiadóik választották az év legjobb művének.

50 L. Csák Gyula: *Szibériában*. *Élet és Irodalom*, 1968. 41. sz. 1.; 42. sz. 4.; 43. sz. 4.

51 L. Moldova György: *Malom a pokolban*. *Kortárs*, 1968. 6. sz. 920–941.; 7. sz. 1089–1108.; 8. sz. 1249–1272.; 9. sz. 1425–1448.; 10. sz. 1565–1569.

52 V. Kiporenko gépelt aláhúzása. L. Mesterházi Lajos: *Férfikor*. Bp., 1967.

53 Az irathoz csatolva a regény 416–419. lapjai közötti rész orosz fordítása.

54 V. Kiporenko lábjegyzete: „A regényről az Inosztrannaja lityeratura szerkesztősége és a Progressz kiadó is írt recenziót.” (Az Inosztrannaja lityeratura 1967–1968. évi számaiban nem található recenzió Mesterházi regényéről. Valószínűleg inkább arról van szó, hogy a nagykövetség kérésére belső, hivatali használatra szánt recenziót írt a lap és a kiadó. – B. A. – S. A.)

Hasonló problémák merültek fel Lengyel József *Visegrádi utca* című könyvével kapcsolatban is. Maga a könyv egyedülálló történeti riport 1918–1919-ről, amit az események egyik szemtanúja és résztvevője, a Kommunisták Magyarországi Pártjának alapító tagja vetett papírra. Ezt a könyvet némelyek John Reednek az oroszországi forradalomról szóló közismert könyvéhez hasonlítják. A *Visegrádi utca* kiadása fölöttébb kívánatos lenne a magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulójára. Azonkívül Lengyel Józsefnek jóformán ez az egyetlen műve, ami a Szovjetunióban kiadható. (Szinte az összes többi műve a lágerekkel foglalkozik, amelyekben tizenhét évet töltött el nálunk.) A könyv dokumentum jellegének megőrzése végett a szerző ragaszkodik a teljes szöveg és az összes előszó megtartásához. Mellesleg még 1932-ben írott előszavában Kun Béla, Sztálinnak *A bolsevizmus történetének néhány kérdéséről*⁵⁵ című előadása⁵⁶ kapcsán mint a „Kommunista Internacionálé vezérére” hivatkozik Joszif Visszarionovicsra, és arról a salakról beszél, amit a kommunista pártok a szociáldemokráciából hoztak. Saját 1956-os előszavában a szerző hangsúlyozza, hogy mivel dokumentarizmusra törekedett, szándékosan hagyta benne Kun Béla előszavában a Sztálinra vonatkozó utalást. Meg kell érteni, írja Lengyel, hogy ez 1932-ben volt, „mikor még a jó kommunisták se valamennyien tudtak különbséget tenni a sztálini szavak és a sztálini tettek között.”⁵⁷ Amíg nem vagyunk biztosak benne, hogy mindez elfogadható számunkra, nem szabad szerződést kötni a szerzővel, és nincs értelme lefordítani magát a könyvet sem. A *Progressz* kiadó azonban még nem hallatta véleményét az előszavak kapcsán.

Három hónappal ezelőtt Magyarországon megjelent ennek a könyvnek az új kiadása. Engedve a szerző csökönyösségének, meghagyták az eredeti szöveget, noha a magyar elvtársaknak nem felelt meg, hogy Kun Béla élesen bírálta a magyar szociáldemokratákat. A könyvet rövidítések és változtatások nélkül sok országban, köztük néhány kapitalista országban is kiadták.

A *Gyurkó László Lenin, Október* című könyvével⁵⁸ kapcsolatos kérdésnek szintén megvan a maga történe-

te. Bár a magyar elvtársak kitartóan kérték, ezt a könyvet nem fordították le a Szovjetunióban. És ez rendben van így.⁵⁹ Ezzel szemben ők a mai napig aktívan propagálják ezt a könyvet az elvtársainknak, kiemelve, hogy a szerző éppen etikai nézőpontból közelít Lenin személyéhez. Amikor ez év januárjának végén Aczél György, az MSZMP KB titkára fogadta G. M. Markov⁶⁰ és P. P. Bocu⁶¹ elvtársakat, a Szovjet Írók Szövetségének titkárait, megajándékozta őket a könyv egy-egy példányával, és lelkesen nyilatkozott róla. Jelenleg Gyurkó László a könyv második részén dolgozik.⁶² Megjegyzendő, hogy ezen a két kiadást megért könyvön kívül a közeljövőben Magyarországon aligha fog bármilyen jelentős munka a lenini témáról megjelenni.

Moldova György *Malom a pokolban* című regénye⁶³ egy budapesti egyetemista fiatalember másfél évét (1951–1953) meséli el. Keményen, de élethűen mutatja be a személyi kultusz időszakának légkörét. A hős váratlanul találkozik az akkori évek egyik vezető, a szovjet emigrációból nemrég hazatért munkásával, és beleszeret a Szovjetunióban felcseperedett lányába. A lány sok mindenben nem ért egyet az apjával. Közöttük zajlik le a 3. számú mellékletben lefordított beszélgetés.⁶⁴

Megemlítenő, hogy a magyar olvasók manapság nyugodtan fogadják a láger-témát, és ez a regény nem vonta magára különösebben a közvélemény figyelmét. Az igazság kedvéért meg kell említeni azt is, hogy a szerző eléggé terjengősen és naturalistán ábrázolja a hős gyötrődését a magyar hadseregben. Véleményünk szerint nem szerencsés, hogy ez a regény nem sokkal a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója előtt jelent meg. Bár erre itt nem figyeltek fel.

Ami Csák Gyula Szibériáról szóló *Útjegyzeteit*⁶⁵ illeti, némely részének hangneme egyszerűen a szerző nyárs-polgáriságával magyarázható. Csák Gyula a negyvenes korosztályhoz tartozó író, paraszti származású, nézetei az ún. „újnépiekéhez” állnak közel, az *Élet és Irodalom* című irodalmi hetilap szerkesztőségének rovatvezetője. Tud oroszul, egy hónapra utazott a Szovjetunióba az írószövetségünk közötti csereegyezmény keretében. Egészében véve jól viszonyul hozzánk.

55 In: I. V. Sztálin művei. Bp., 1951. 13. köt. 88–107.

56 Valójában ez a Proletarszkaja Revoljucija folyóirat szerkesztőségének küldött levél.

57 Lengyel József: *Visegrádi utca*. Bp., 1968. 15–16.

58 V. Kiporenko gépelt aláhúzása. L. Gyurkó László: *Lenin, Október*. Bp., 1968.

59 Kézírási aláhúzás a szövegben.

60 Markov, Georgij Mokejevics (1911–1991): 1956-tól a Szovjet Írók Szövetségének titkára, 1971-től 1986-ig első titkára. Legfőbb írói élménye szülőföldje, Szibéria.

61 Bocu (Boțu), Pavel (1933–1987): moldován költő, prózaíró, műfordító. 1965-től az 1980-as évek végéig a Moldován Írószövetség elnöke, egyúttal a Szovjet Írók Szövetségének egyik titkára.

62 Kézírási aláhúzás a szövegben.

63 V. Kiporenko gépelt aláhúzása. A regény első kiadása: Moldova György: *Malom a pokolban*. Bp., 1968.

64 Az íráshoz csatolva a Kortárs 1968. 9. számában megjelent fejezet 1446–1447. oldala közötti részének orosz fordítása.

65 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

A megvizsgált példák közül a következő következtetések vonhatók le. Mindenekelőtt, az ilyen a műveket nem szabad az írók politikai nézeteiben bekövetkező kedvezőtlen változások jelének tekinteni, és nincs köztük a csehszlovák értelmiség szovjetellenes magatartásához. Éppen ezért a magyar alkotó értelmiségi körök helyzetének általános értékeléséből kiindulva nem szabad elszármított következtetéseket levonni egy-egy magyar irodalmár álláspontjára vonatkozóan. (Inkább a folyóiratok és a könyvkiadók szerkesztőivel szemben kellené igényeket támasztani.) Az ehhez hasonló dolgok inkább azon különbségek természetes következményének tekinthetők, amelyek országaink szellemi életének feltételei, valamint a kulturális élet irányítási módszereiben és szerkezetében jelentkeznek. Az együttműködés elmélyítése ezen a téren és országaink ideológiai életének fokozatos közelítése a megbízható eszköze annak, hogy befolyásunk legyen a magyar értelmiségre, közöttük az irodalmároknak.

Ugyanakkor tagadhatatlan, hogy az utóbbi időben a magyar alkotó értelmiség körében némiképp haverkodó és bizalmaskodó színezetű magatartás jelent meg a Szovjetunió irányában. Ismeretes, a magyar vezetés kulturális politikájának egyik legfőbb eleme az, hogy csak korlátozott mértékben alkalmaz adminisztratív eszközöket.⁶⁶ Az utóbbi időben, gyakorlatilag az után, hogy Aczél György elvtárs került az MSZMP KB titkári posztjára, ezt a fajta politikát egyre gyakrabban vitatták meg értelmiségi körökben, egyebek között a sajtóban is. E megbeszélések során született meg egyebek között a jelenlegi magyarországi kulturális politikai irányításra leginkább illő kifejezés – maguk a magyar elvtársak gondolják ezt –, amit feltételesen a „futballbíró módszerének” neveznek. Ennek az a lényege, hogy az összes játékos ismeri a szabályokat, és maguk játszanak. A bíró szabad kezét ad nekik, és csak akkor sípol, ha megsértik a játékszabályokat. Ez a módszer nagyon fontos eleme az ún. „Aczél-kurzusnak”, amiről mostanság itt

sokat beszélnek. Az értelmiségnek tetszik ez a gyenge kezű irányítás. És valóban, ez a kurzus csökkentette a belső feszültséget, s hozzájárul az alkotók konszolidációjához. Például erről tanúskodik a csehszlovákiai eseményekre adott válasz, Lukács György visszatérése a pártba, és a viszony rendezése vele. Mivel azonban a bíró sípja csak post factum szólal meg, természetes, hogy ennek a koncepciónak ára van: egynemely jelenséget nehéz ellenőrizni. Igaz, ebben az a pozitívum, hogy a felsorolt példákkal lényegében kimerítettük a Szovjetunió iránti magatartás azon jelenségeit, amelyekről jelen esetben szó van.⁶⁷ Ezek mind a közvélemény és a vezetés szeme előtt történnek, és szükség esetén bírálják őket. (Például Csák Gyula jegyzeteit sok irodalmár és személyesen Aczél elvtárs is helytelenítette, amit meg is mondtak a szerzőnek).

Az elmúlt esztendő irodalmi életének számottevő mozzanata volt a Magyarországgal szomszédos országokban élő magyar kisebbségek irodalmának fejlődéséért vállalt „közös felelősség” elvének, valamint az ún. „kettős kötődés” elvének,⁶⁸ a megfogalmazása. Év elején a Magyar Népköztársaság Művelődésügyi Minisztériumának irodalmi osztálya javasolta, hogy bővítsék a kapcsolatokat a szomszédos országokban, legfőképp az Erdélyben, Szlovákiában és Jugoszlávia Magyarországgal határos megyéiben élő írókkal. Az indok az volt, hogy ezekkel az írókkal a kapcsolatok eddig csak esetlegesek voltak, és elmaradtak a tősgyökeres nemzetiségek íróival ápolott kapcsolatok mögött. A javaslatot jóváhagyták a Minisztériumban és az MSZMP Központi Bizottságában is.⁶⁹ Ezzel összhangban az Írószövetségben vitát rendeztek a szomszédos szocialista országok, köztük a Szovjetunió magyar irodalmáról. A vitára adott válaszbán, amelyet az Élet és Irodalom című irodalmi hetilap 1968. május 18-i számában publikáltak,⁷⁰ jelent meg először nyilvánosan a „kölcsonös felelősség” és a „kettős kötődés” elve. Annak ellenére, hogy tisztázták: a formulának tisztán iro-

66 Kézírásos aláhúzás a szövegben.

67 V. Kiporenko lábjegyzete: „Ismereteink szerint ezeken kívül még egy olyan művelő problémák, amelynek köze van a Szovjetunióhoz. A már említett Lengyel József múlt év nyarán befejezte önéletrajzi regényét, amelyben ismételen ír életének a Szovjetunióban, emigrációban és lágerekben eltöltött szakaszáról. A kiadó vonakodott kiadni a regényt, amire Lengyel természetesen felháborodottan reagált. A Kádár elvtárral folytatott beszélgetése után Lengyelt rávették, hogy ne ragaszkodjon a regény kiadásához. Most azt követeli, hogy az Írószövetségben szervezzenek irodalmi vitát a kéziratról. Lengyel el is kezdte sokszorosítani a szöveget az Írószövetség tagjai számára. Igazából ez jogos igény a részéről, de mivel ebből úgyszólván tömegrendezvény keretében ki (az Írószövetségnek 360 tagja van), az elvtársak egyelőre nem kívántak belemenni ebbe.”

68 V. Kiporenko gépelt aláhúzása.

69 Az MSZMP iratainak a MOL-ban őrzött anyagában nem találtuk nyomát, hogy a javaslatot megvitatták volna az MSZMP KB-ben is. Sőt, ezzel ellenkezőleg, a magyar állam semmilyen komolyabb diplomáciai lépést nem tett a határon túl élő magyarok helyzetének javítása érdekében. 1968 elején Péter János külügyminiszter nem tartotta célszerűnek és reálisnak, hogy az új magyar–román barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezmény megkötéséről folyó tárgyalásokon a magyar fél javasolja a kisebbségek jogainak biztosítására vonatkozó megfogalmazás bevitelét a szerződésbe. Az MSZMP Politikai Bizottsága ülésének jegyzőkönyve. 1968. február 6. MOL, 288. f., 5. csop., 445. ö. e., 10, 159–160. fol.

70 Kettős kötődés – kettős felelősség. Vita a szomszédos országok magyar irodalmáról. Élet és Irodalom, 1968. május 18. 1–2.

dalmi értelme van, rögtön negatív reakciókat szült Szlovákiában, Jugoszláviában és legfőképpen Romániában. Ezt a magyar akciót ezekben az országokban nemzeti és állami szuverenitásuk elleni merényletnek és szellemi ellenzék létrehozására tett kísérletnek értékelték. Szlovákiában és Jugoszláviában az elégedetlenség inkább társadalmi és főként írói csatornákon keresztül fejeződött ki, ellenben Romániában a „legmagasabb” szinten hoztak megfelelő intézkedéseket. A magyar elvtársak tudják, hogy személyesen Ceaușescu elvtárs hívta össze a magyar nemzeti kisebbség legtekintélyesebb képviselőit, és élesen bírálta a magyar akciót.⁷¹ Ennek csak azért nem voltak komoly adminisztratív következményei, mert a nemzeti kisebbség képviselői elhatárolódtak a magyar formulától, és lojalitásukról biztosították a román vezetést.⁷² Az egyik Romániában kiadott magyar irodalmi lap szerkesztőjét arra kényszerítették, hogy magyarázkozó szerkesztőségi cikket közöljön.⁷³

Ez a tényeszerű váza a magyar irodalmi élet ezen új fejleményének. Viszont ennek hosszú előtörténete van. Ismert, hogy 1964-ben Szirmai elvtárs kezdeményezésére – aki akkor az MSZMP KB ideológiai titkára⁷⁴ volt – számos kérdést fölvetettek a szocialista országokkal folytatott kulturális együttműködéssel kapcsolatban. (Szirmai elvtárs 1965. évi levele az MSZMP KB Politikai Bizottsága nevében az európai szocialista országok pártvezetésének.) Az e kérdéseket ismerő magyar elvtársak arra hívják föl a figyelmet, hogy Szirmai elvtárs kezdeményezésére éppen akkoriban élénkült meg a munka a szomszédos szocialista országokban élő magyar nemzeti kisebbségekkel. Alapja az a tézis volt, hogy ezeknek a kisebbségeknek a kultúrája a magyar kultúra szerves része. Sok munkatárs nem értett egyet ezzel az elméleti alappal.⁷⁵ A vezetés azonban némi nyomást fejtett ki. Rámutattak, hogy a jugoszlávok, akiknek a legtöbb tapasztal-

talatuk van a nemzetiségi kérdés megoldásában, állítólag egyetértenek ezzel a tézissel (egyébként akkoriban Magyarországon sokat beszéltek arról, hogy Jugoszláviában példaszerűen oldották meg a nemzetiségi kérdést), a szlovákok pedig közel állnak az elismeréséhez. Így egyedül a románok maradnak, akikre – a többi szomszéd támogatását megnyerve – könnyebb lesz nyomást kifejteni, s bizonyítani, hogy sovínisztán bánnak a magyar kisebbséggel. Jellemző, hogy akkor, e tézis megerősítése érdekében a magyar elvtársak először hozták szóba a Szovjetunióban élő magyar nemzeti kisebbséget, de természetesen nem emelték ki azt a döntő körülményt, hogy Erdélyben, Kárpátaljával ellentétben, önálló és fejlett magyar kultúra létezik.

A gyakorlat hamar megmutatta ennek az orientációnak az illuzórikusságát. Elsősorban Szlovákia kapcsán számították el magukat alaposan. A két-három évvel azelőtt a szlovákok és a magyarok között megindult ideiglenes közeledés leginkább a csehekkel szembeni érzelmek eredménye volt, és nem teremthette meg a kedvező körülményeket a magyar–szlovák történeti és kulturális kapcsolatok problémái tömegének kiküszöböléséhez. Szirmai elvtárs kezdeményezésére többek között az alábbi lépést tették. Úgy döntöttek, azzal a kéréssel fordulnak a szlovákiai, az erdélyi és a jugoszláviai magyar kisebbség vezető kulturális képviselőihez, hogy mondják el véleményüket a magyar kisebbségek helyzetéről ezekben az országokban, hogy milyen úton lehetne kiküszöbölni a nacionalista csökevényeket, és hogyan lehetne megerősíteni a magyarok és a szomszéd népek közötti internacionalista barátságot. Az eszmecsere a Kortárs című lapban tervezték megmagyarázni. Azonban Illyés Gyula levele és az említett személyek, többek között Laco Novomeský⁷⁶ és Fábry Zoltán író – akiket a szlovákiai magyar kisebbség szellemi atyjának tekintenek – válasza annyira nacionalista szelleműnek bizo-

71 Minden bizonnyal az 1968. június 27-i bukaresti értekezletről van szó, amelyre több mint száz vezető magyar értelmiségit rendelték a román fővárosba. Itt hangzik el nyilvánosan először, hogy „valójában mind románok vagyunk, ha a származásunk különböző is.”

72 A „kettős kötődés” elvétől élesen elhatárolódott Domokos Géza, Huszár Sándor, Szász János, Méliusz József, megértőbben viszonyult hozzá Balogh Edgár, Szemlér Ferenc. Vö. Vince József nagykövet jelentése a romániai magyar irodalom helyzetéről. Bukarest, 1968. december 12. MOL, az MSZMP KB Külügyi Osztályának iratai, M-KS 288. fond, 32/1968/8. ő. e., 171–175.

73 Három szóba jöhető cikket sikerült felkutatni. Az egyik az Utunk hetilap *A felelősség oszthatatlan* című cikke (1968. aug. 2.): „A romániai nemzetiségi irodalom kérdésében, miképpen a közélet bármely más kérdésében is, a felelősség oszthatatlan, és arra csakis a Román Kommunista Párt és az ország népe tarthat igényt.” A másik cikk napilapban látott napvilágot: „Nem érthetünk egyet semmi szín alatt [...] a magyarországi sajtóban és folyóiratokban meg-

fogalmazott »kettős kötődés – kettős felelősség« programjával [...] Lényegében olyan beavatkozási kísérletet takar, amely a kölcsönös megértés és együttműködés szellemének ápolása helyett csak zavart kelt és félreértést okoz.” (Domokos Géza: Az igazság és tárgyilagosság szellemében. Előre, 1968. júl. 24.) A harmadik cikk: Hajdú Győző – Gálfalvi Zsolt: Felelősség azonos eszmények szolgálatában. Igaz Szó, 1968. 8. sz.

74 Szirmai István 1959-től 1966-ig a Központi Bizottság titkára, később az Agitációs és Propaganda Bizottságnak volt a vezetője.

75 V. Kiporenko lábjegyzete: „Például a magyar könyvkiadók munkatársai folytonosan szembetalálták magukat a csehszlovák, a román és a jugoszláv könyvkiadók és írók tiltakozásával, amikor ezeknek az országoknak a területén élő magyar származású szerzőket bevették magyar irodalmi almanachokba”.

76 Novomeský, Laco (1904–1976): szlovák költő, publicista, politikus. Gyermekkorát Budapesten töltötte. 1945 után tiltakozott a magyarság kollektív bűnössé nyilvánítása ellen, de mégis részt vett a kitelepítésekben.

nyult, hogy a magyar elvtársak teljes elgondolása dugába dőlt.⁷⁷ Kiderült, hogy a nacionalista érzelmek a kisebbségek körében sokkal erősebbek, mint magában Magyarországon. Számos magyar kisebbségi íróval kialakult kapcsolat a gyakorlatban mutatta meg, hogy a Magyar Népköztársaságba érkezve magyarnak mondják magukat, és szerfölött érdeklik őket a publikációk és a honoráriumok, hazatérve pedig gyakran lemondanak a szellemi autonómia követeléséről, és legalábbis nem helyeslik a védelmükre tett magyar diplomáciai lépéseket.

Mindezek után, véleményünk szerint a múlt év tavaszán kissé meggondolatlan lépés volt a magyar kisebbségi irodalmak „kettős kötődése” elvének megfogalmazása, de legalábbis nem időszerű. A külpolitikai bonyodalmon kívül e tézis legeltökéltebb híveinek körében magán Magyarországon is felerősítette a nacionalista érzelmeket, ellenben az ellenfelei, akik az ilyesfajta kérdésfelvetést nem tartották marxistának, és nem értették, hogy miért erőltették ezt „fentről” az Írószövetségre, élesen bírálták.

Véleményünk szerint ennek az egész kampánynak az elgondolása, ideje, elindítása és lebonyolításának módja – nem kellő átgondoltság, elszórt nyilatkozatok – sok közös vonást mutat a magyar fél által a külpolitika terén felvetett ún. „dunai koncepcióval”.

Az e téma körül fellángolt indulatok mára általában lehiggadtak. Az irodalmi lapokban a korábbinál jóval nagyobb figyelmet fordítanak a szlovákiai, jugoszláviai és a romániai magyar írókra. Nemrég megjelent az első recenzió egy kárpátaljai magyar költő verseskötetéről is. Múlt év májusában a budapesti könyvnapra meghívták ezen országok magyar könyvkiadóinak képviselőit. A kiadóknak lehetőséget biztosítottak, hogy a város központjában pavilont nyissanak, és kiadványaikat árusítsák. (A Kárpáti Könyvkiadó képviselői

– miként a Nagykövetség már jelentette – nem jöttek el a könyvhétre.) Határozott munkát végeztek a magyar irodalom fordítói első konferenciájának (1968 novembere) szervezésekor. Egyelőre ez minden, és úgy látszik, a Magyar Írószövetség elégedetlen vele, hogy nagy és fölösleges lárma után, aminek nyilván semmi köze nem volt az irodalomhoz, nehéz megvalósítani a valóban ésszerű és hasznos dolgokat. Éppen ezért Darvas József és Dobozy Imre, amikor 1968 végén Pozsonyban jártak, pozitívan viszonyultak a szlovákiai magyar írók azon kívánságához, hogy Magyarországra küldhessék küldöttségüket. A Szlovák Írószövetség beleegyezett ebbe, és mindebből ítélve ez év tavaszán ilyen küldöttség érkezik majd a Magyar Népköztársaságba. Ez lesz a magyarok első gyakorlati lépése fentebb kifejtett elképzelésük megvalósítására. Megemlítendő, hogy a magyarok nagy figyelemmel és körültekintően viszonyulnak a Magyar Népköztársaság és Kárpátalja közötti kulturális kapcsolatok élénkítésére vonatkozó különféle kijelentéseinkhez.

Melléklet: 10 lapnyi, nem titkos.⁷⁸

A Szovjetunió magyarországi nagykövetségének harmadtitkára
Valentyin Kiporenko

Elküldve 4 helyre:

1. – G. A. Kiszjeljov⁷⁹ elvtársnak, SZKP KB osztálya⁸⁰
 2. – Sz. T. Asztavin⁸¹ elvtársnak, Külügyminisztérium 5. Európai osztálya
 3. – V. M. Ozerov⁸² elvtársnak, Szovjet Írók Szövetsége
 4. – az irattárba
1969. február 14.

Gépelte eredeti. RGANYI, f. 5. op. 61. gy. 83. l. 19-47.

77 Az eset kapcsán 1968. aug. 25-én Illyés a következőt jegyezte fel naplójába: „Este Simon István Bazsiból jövet, Pestre Menet. Ismét – hányadszor már – a két levél ügyében. Ezt a nem rövid tanulmányt még 1966-ban, közvetlenül a PEN New York-i kongresszusa után gondoltam el, s a pesti költői találkozás után írtam le. Hol a szlovák, hol a román és végül a magyar nacionalizmus tüneteit forgatva a cikk irányvonala az, hogy a nemzeti érzés alapjait rég nem a történelem, hanem a pszichológia, a patológia eszközeivel kellene világitgatnunk. A jó harminc gépoldalas tanulmányt a Kortárs kényesnek ítélte. Kiszedték huszonöt példányban a párt és kormány vezető tagjainak. A kíváncsok az volt, szóljon hozzá egy csehszlovák, egy jugoszláv, egy román író is, és ezekkel együtt jelenjék meg az enyém is, így »elvesszük az élet«. Novomeský megírta a magáét, Krleža megígérte; román vitafél nem akadt. De mivel Novomeský és Krleža pártvezető, s így a párt tudta nélkül ilyen ügyekbe nem szólhat bele, lefordították a tanulmányt csehre, szlovákra, horvátra is. De a közléssel így is várni kellett, előbb a horvát–szerb, majd a szlovák–cseh kötélfűzés miatt. Júniusban Simon kérte, hogy a már addig gondolhatni hányszor átalakított cikket kurtítsuk a kétharmadára: a lényegét mégis napvilágra hozhatjuk. Ez elé előszót, én utószót írtam, így került a

kiszedendő anyagba. Most magam kértem, hogy várjunk a közléssel.” Illyés Gyula: Naplójegyzetek 1961–1972. Bp., 1989. 275. Illyés tanulmánya tudunkkal csak 1988-ban, a *Szellem és erőszak* című kötetében, *Három levél* címmel jelent meg.

78 Erre l. a 38., 53., és 64. sz. lábjegyzeteket.

79 Kiszjeljov, Gennagyij Alekszejevics (1916–): szovjet diplomata. 1959–1965 között Lengyelországban szolgált különböző beosztásban, 1965–1968 között a Szovjetunió svájci nagykövete, 1968-tól az SZKP Külügyi osztályának munkatársa.

80 Kiporenko nem nevezi meg pontosan a szervezeti egységet, de nyilvánvalóan az SZKP Külügyi osztályáról van szó.

81 Asztavin, Szergej Tyimofejevics (1918–): 1955-től követségi tanácsos, 1958-tól ideiglenes ügyvivő az NDK-ban. 1960-tól 1970-ig a Szovjetunió Külügyminisztériuma V. Európai osztályának vezetője, 1970–1973: izlandi nagykövet.

82 Ozerov, Vitalij Mihajlovics (1917–): szovjet orosz kritikus, irodalomtörténész. 1967-ben választották a Szovjet Írószövetség Vezetősége titkárává, 1967–1986 között egyúttal a Szovjet Írószövetség Kritikai és Irodalomtörténeti Tanácsának elnöke. 1959–1979 között a Voproszi lityeraturi főszerkesztője.

HÍREK, ESEMÉNYEK

Csokits János költőnek és Dursun Ayan török műfordítónak adták át az idén a Balassi-Bálint-émlékkardot, hagyományosan február 14-én a budai Gellért szállóban. Makovecz Imre, a kutórium elnöke hangsúlyozta „a Balassi-kard a túlélésben születő második Magyarország egyik jelképe, és semmi köze a jogászkodó és hazudozó politikusok világához”. Az idei Balassi-kardos Csokits János öt évtizedet Nyugat-Európában élt, ott szervezte a magyar irodalmi életet, Balassi, Pilinszky és mások verseinek fordítását segítette. Hét éve hazaköltözött, s itthon ír költeményeket, esszéket. A kitüntetett műfordító, Dursun Ayan tavaly novemberben adta ki – *Tasnádi Edit* műfordítóval közösen írt – kétnyelvű kötetét, amely négy évszázad elteltével törökül is hozzáférhetővé teszi az annak idején török dalokat magyarra fordító Balassi strófáit.

A Magyar Emlékekért a világban közhasznú egyesület márciusi programjai: 13-án, kedden 18 órakor: *Vámbéry Ármin életútjának emlékei, születésének 175. évfordulóján.* Előadó: Dr. Kubassek János, a Magyar Földrajzi Múzeum Igazgatója. *Egy fiatalember kerékpártúrája Vámbéry Ármin nyomában...* Bujna Zoltán vetített beszámolója. 27-én, kedden 18 órakor: *Magyar emlékek Ausztriában (I.) Bécs és Salzburg magyar emlékeinél.* Juhász László író, kutató, a *Bécs magyar emlékei* írójának mozgófilm előadása. Az előadások helyszíne:

Magyar Kultúra Alapítvány Székháza, Budapest I., Szentháromság tér 6., tel.: (1) 224-8178, e-mail: promeh@hotmail.com, www.mka.hu/meve

A Budapest Galériában március 1–április 1-jéig *Takáts Márton* grafikusművész *Színesben(is)* és *Jakobovits Miklós* festőművész *Idő és csend* című kiállítása tekinthető meg hétfő kivételével naponta 10–18 óráig. (Cím: Budapest III., Lajos utca 158., www.budapestgaleria.hu)

PÁLYÁZATOK

Balatonfüred városa tizenötödik alkalommal hirdeti meg a Salvatore Quasimodo költőversenyt, amelyet idén először középiskolások számára is kiírnak. A Nobel-díjas olasz költő emlékére rendezett felnőtt irodalmi versengésre 2007. május 31-ig nyújthatják be a pályázók magyar nyelvű alkotásaikat a következő címre: Polgármesteri Hivatal, 8230 Balatonfüred, Szent István tér 1. A költőversenyre két magyar nyelvű, publikálatlan, másol nem díjazott verssel lehet jelentkezni. Az idén először olaszul tanuló középiskolások diákok is indulhatnak a számukra rendezett pályázaton. A diákoktól egy 10–12 soros magyar nyelvű költeményt és annak olasz nyelvű fordítását várják a szervezők április 15-ig. Az ifjú költőket öt korosztályban díjazzzák.

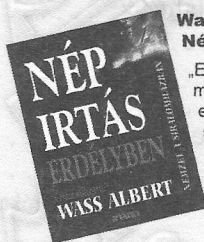
Az Aranytíz Művelődési Központ meseíró pályázatot hirdet In memoriam Lázár Ervin címmel 14 és 30 közötti fiatalok számára két kategóriában: 14–18

éves diákok és 19–30 éves amatőr alkotók számára. Pályázni egy 20 gépelt oldalnál nem hosszabb terjedelmű eddig nem publikált mesével lehet. Tematikai megkötés nincs. A fiatal meseírók feladata, hogy tovább vigyék Lázár Ervin örökségét. A pályázatokat neves irodalmárokból álló zsűri bírálja el. Beadási határidő: 2007. március 12., hétfő. Bővebb információ: (1)354-3400, www.aranytiz.hu.

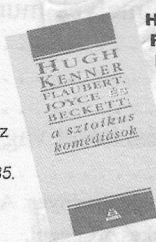
A Kráter Műhely Egyesület mese-mondóversenyt hirdet a kelet-erdélyi csíki népmesékből felső tagozatos általános iskolás tanulók számára, *mesejátékversenyt Wass Albert meséiből* óvodások és alsó tagozatos általános iskolás tanulók számára, valamint pályázatot ír ki Németh László szépirodalmi munkáinak megismertetésére, *Egyén és közösség (v)iszonya Németh László prózájában* témában. Bővebb információ: (1)266-6288, www.krater.hu.

Erdöss Pál Balázs Béla-díjas filmrendező február 14-én súlyos betegség után elhunyt. A művész a nyolcvanas években dokumentarista stílusú, társadalmi érdeklődésű játékfilmjeivel aratott először sikereket. Legújabb filmjét, a *Budakeszi srácokat*, amely *Kovács Istvánnak A gyermekkor tiündöklete* című regénye (Magyar Napló Kiadó, 2006) alapján készült, vetítették az idei Magyar Filmszemle versenyprogramjában.

A KRÁTER MŰHELY EGYESÜLET KÖNYVAJÁNLATA:

Wass Albert: Népiirtás Erdélyben

„E dokumentációs munka magába foglalja az utolsó hús esztendő hitelesített visszaéléseit, amit a román hatóságok az erdélyi magyarokkal szemben elkövettek” – Wass Albert 1985. A/4, keménytáblás, 152 oldal 2500 Ft

Hugh Kenner: Flaubert, Joyce és Beckett: A sztoikus komédiások

Rengeteg humorral és roppant szórakoztatóan, példátlan szellemességgel megírt esszé-kötet, afféle „segédkönyv” a prózáirás mikéntjéről. AK/40, 164 oldal Kartonált: 1400 Ft

Az élő Isten hegye

ANTOLÓGIA Főleg a kortárs világliteratúrából izellőt adó, de a régebbi korok felé is visszapillantó prózaválogatás, a kisebb lélekszámú népek íróinak tolla alól kikerülő alkotások túlsúlyával. A/5, kartonált, 160 oldal 1400 Ft

Erdély szolgálatában Emlékirók könyve

Erdély másfél száz éves története a kortársak szemével! A kötet az erdélyi emlékirat-irodalomból válogatja össze a teljes eseménytörténetet a fejedelemség megszületésétől (1541) Apafi lemondásáig – vagyis az önállóság végéig. A/5, keménytáblás, 192 oldal 2200 Ft

Hankiss János: Európa és a magyar irodalom

TANULMÁNY Irodalmunk nyugati értelemben vett irodalom s igazi értékét és szerves funkcióit ebből a szemszögből is meg kell mérni. AK/40, keménytáblás 576 oldal, 2800 Ft

Wass Albert: Igazságot Erdélynek!

Kétnyelvű dokumentumgyűjtemény az erdélyi magyarságot ért megszállhatatlan igazságtalanságról. A/5, 228 oldal Keménytáblás: 2300 Ft Kartonált: 1800 Ft

MEGRENDELHETŐ:

Kráter Műhely Egyesület, 2013 Pomáz, Búzavirág u. 2. Tel./Fax: 26/328-491, info@krater.hu, www.krater.hu

KAPHATÓ:

Kráter Könyvesház, 1072 Budapest, Rákóczi út 8/a Ny: H-P: 10–18 Tel.: 1/266-3153, konyveshaz@krater.hu

A Magyar Írószövetség, a Szépirok Társasága, a FISZ, a JAK,
a Magyar Írók Egyesülete, a MAOE irodalmi tagozata és az Írók Szakszervezete tagjai részére

Kedves Íróársunk!

Kiadónk 1989 óta jelenteti meg **A magyar irodalom évkönyve** című adattárat, amely az elmúlt év irodalommal kapcsolatos adatait (az év irodalmi eseményeit, a határainkon belüli és kívüli alkotók nevét, születési adatait, lakcímét, díjait, a színházakban, televíziókban, rádiókban elhangzott művek címét, az írószervezetek, könyvkiadók, emlékházak, könyvtárak, hungarológiai kutatóhelyek stb. címét, az elmúlt évben kiadott irodalmi díjakat) tartalmazza. A kiadvány legfőbb erénye, ha valóban naprakész adatokat közöl, és ezzel elősegíti mind a szakmabeliek, mind az olvasóközönség gyors tájékozódását. Emellett természetesen szeretnénk, ha adatgyűjteményünk a későbbiekben az irodalomtörténeti kutatás számára is hiteles forrásként maradna hátra.

E célok elérése érdekében kérjük a szerkesztésben való közreműködését az alábbi, személyes kérdőív kitöltésével, melyen megkérdezzük olyan adatokat is, amelyeket másként nem tudnánk összegyűjteni, pl. a külföldi megjelenéseket. A kérdőíven egyszerre mind a hozzájárulását is kérjük személyes adatainak közzétételéhez, ezért csak a nyilvánosságra hozható adatait közölje velünk.

Immár az interneten is hozzáférhető a Magyar Irodalom Évkönyve *Alkotók* című fejezete, mely honlapunkon, www.szephalom-konyvmuhely.hu olvasható. Kérjük, ellenőrizze az ott található adatokat, és a téves, idejélt múlt információkra hívja fel a figyelmünket.

Ugyanakkor fontos tudni, hogy az elektronikus levelezés nem helyettesíti az aláírva visszaküldött adatlapot: kiadónk jogi okokból csak az aláírással ellátott adatsort tudja a kiadványban közzétenni.

Reméljük, együtt jobban sikerül egy a lehetőség szerinti legteljesebb adatbázist létrehozunk, amely 2007-ben önmaga is az év irodalmi eseményének számít majd.

A szerkesztők

A kitöltött Adatlapot kérjük aláírva 2007. március 31-ig a következő címre elküldeni: **Széphalom Könyvműhely, 1068 Budapest, Városligeti fasor 38.** E-mail: iroszak@t-online.hu

Adataim a Magyar Irodalom Évkönyve 2006. számára

1. Név:
2. Írótestületi tagság: Magyar Írószövetség, Magyar P. E. N. Club, Írók Szakszervezete, JAK* Egyéb:
3. Születési hely és idő (év, hó, nap):
4. Műfaj: író, költő, drámaíró, kritikus, irodalomtörténész, műfordító, esszéista*; egyéb, azaz:
5. Irodalmi díjak, kitüntetések, ösztöndíjak, tudományos fokozatok (évszámmal):
6. 2006-ban megjelent műve/i (kérjük, jelezze **önálló köteté/einek** címét, kiadóját, a kiadás helyét), továbbá idegen nyelvre lefordított és 2006-ban megjelent **önálló köteté/einek** címét, a fordító nevét, kiadóját és a kiadás helyét:
7. A 2006-os év azon fontosabb irodalmi eseményei, melyek munkásságával kapcsolatosak:
8. Lakcíme:
9. Telefon/fax/e-mail:
10. Már megjelent adataim közül a következők kiegészítését vagy helyesbítését kérem:

Hozzájárulok fenti adataim közléséhez. Hozzájárulásom visszavonásig érvényes. Az *Alkotók* című fejezetbe csak azokat az írókat tudjuk felvenni, akik az első öt pontban kért adataikat közlik a szerkesztőséggel.

.....
aláírás

Megrendelem a 2800 Ft fogyasztói árú A MAGYAR IRODALOM ÉVKÖNYVE 2006. című gyűjteményt 1800 Ft-os kedvezményes áron példányban.

Kérem, a kötet megjelenéséről értesítsenek, hogy a kiadóban átvehessem azt.*

Kérem, hogy postai utánvétellel szíveskedjenek címemre az évkönyvet kiküldeni.*

.....
a megrendelő aláírása

A *-gal jelzett helyeket kérjük aláhúzással kitölteni.

Babus Antal (1960, Gyöngyös) irodalomtörténész, kéziratár. Debrecenben a KLTE magyar-orosz szakán végzett 1984-ben, ugyanitt szerzett PhD-fokozatot. Budapesten él, 1986 óta az MTAK Kézirattárában dolgozik. Fő kutatási területe a XX. századi magyar, valamint az orosz-szovjet irodalom. Önálló kötete: *Tanulmányok Fülep Lajosról*, Tatabánya, 2003.

Bíró Gergely (1979, Budapest) szerkesztő. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán végzett magyar és kommunikáció szakon 2003-ban. Azóta a Magyar Napló belső munkatársa. Budapesten él. 2005 óta a Mundus Magyar Egyetemi Kiadó szerkesztője.

Both Balázs (1976, Sopron) költő. 2002-ben végzett a Benedek Elek Pedagógiai Főiskola szociálpedagógia szakán. 1999 óta publikál. Első önálló verseskötete: *Árnyéktalan pillanat* (Magyar Napló Kiadó, 2005).

Burány Nándor (1932, Zenta): író, újságíró. Az Újvidéki Tanárképző Főiskolán végzett 1954-ben, majd az Újvidéki Egyetem jogi karán 1963-ban. 1955-56-ban a zentai gimnázium tanára. 1957-től 1962-ig az újvidéki Ifjúság Szava, 1962 és 1991 között a Magyar Szó munkatársa. Újvidéken él. Szenteleky Kornél-díjban részesült (1991). Legutóbbi kötete: *Szórványban* (riportok, Dudás Károllyal, Német Istvánnal és Tari Istvánnal közösen, 2005).

Györfly Ákos (1976, Vác) költő. Nagymaroson és Budapesten él. Gérecz Attila-díjas (2000). Legutóbbi kötete: *Akutagava noteszéből* (versek, JAK – Ulpius Ház, 2004).

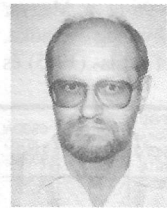
Horváth (EÖ) Tamás (1959, Szentgotthárd) író. Éneket tanít a budapesti Szinyei Merse Pál Gimnáziumban, ahol a Németh László Önképzőkör munkáját is segíti. Tanítványaival közösen adja ki a VITA című folyóiratot. Írásai 2000 óta jelennek meg. Legutóbbi kötete: *Vizek fészke* (elbeszélések, Magyar Napló Kiadó, 2005).

Iancu Laura (1978, Magyarfalu, Bákó m.) költő. PhD-hallgató a Pécsi Tudományegyetemen. Kötetei: *Johófiú Jankó* (mesegyűjtemény, 2002), *Pár csángó szó* (versek, 2004), *Az aranymerce* (mesegyűjtemény, 2005), *Magyarfalusi emlékek* (fényképmonográfia, 2005). Új verseskötete a 2007-es Könyvhétre jelenik meg a Magyar Napló Kiadó gondozásában.

Ijjas Tamás (1978, Budapest) költő, Budapesten él. Egy ideig szerkesztője volt a Széphalom Könyvműhelynek. Mozgó Világ-nívódíjas. Első kötetét készíti elő.

Ittész Mihály, Dr. (1938) karnagy, zenepedagógus, kutató, a kecskeméti Kodály Intézet ny. tanára. Fő kutatási területe a magyar zenetörténet, valamint Kodály Zoltán élete és munkássága. Tanulmánykötete: *22 zenei írás* (1999. Kodály Intézet, Kecskemét); Kodály-tanulmányai 2002-ben angol nyelven jelentek meg.

Kődböcz Gábor (1959, Vásárosnamény) irodalomtörténész, 1983-ban végzett a KLTE magyar-történelem szakán, jelenleg az Eszterházy Károly Főiskola magyar irodalomtudományi tanárszékének adjunktusa. Egerben él. Kutatási területe az 1945 utáni magyar irodalom. Művei: *Hagyomány és újítás Kányádi Sándor költészetében* (2002); *Értékvilág és formarend* (2003).

Máry Szabó Eszter (1967) újságíró. Tanulmányait a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolában és az egeri Eszterházy Károly Főiskolán végezte.

Mezey Katalin (1943, Budapest) író, költő, a Széphalom Könyvműhely vezetője. Budapesten él. Füst Milán-díjas, József Attila-díjas. Legutóbb megjelent könyvei: *Párbeszéd* (új versek, 2001), *A kidöntött kerítés* (elbeszélések, 2003)

Móser Zoltán (1946, Szekszárd) fotóművész, tanár. Az ELTE magyar-történelem szakán végzett. Bicskén él. Hat éve tanít a PPKE Bölcsészettudományi Karán, két éve a kolozsvári Sapientia Egyetem vendégtanára. 1965 óta fo-

tózik. Eddig közel kétszáz fotókiállítása volt és harminchat önálló könyve (albuma) jelent meg. Írásai a mai magyar irodalommal, a modern magyar művészettel, fotóesztétikával, a magyar középkorral, a népköltéssel és a népzenevel foglalkoznak.

Pécsi Györgyi (1958, Zalaszentgrót) szerkesztő, kritikus, irodalomtörténész. Volt tanár, könyvtáros, könyvkiadói szerkesztő, jelenleg az *Új Könyvpiac* című könyvszakmai lap felelős szerkesztője, a Magyar Katolikus Rádió külsős munkatársa. Budapesten él. Legutóbbi kötetei: *Kányádi Sándor* (kismonográfia, 2003), *Olvasópróbák 2.* (tanulmányok, kritikák, 2003). Díjak: Kölcsey-, Pro Literatura- és József Attila-díj.

Rosonczy Ildikó (1953, Szekszárd) történész, a Magyar Napló szerkesztője. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán végzett. Budapesten és Salföldön él. Kutatási területe az 1848/49-es forradalom és szabadságharc témaköre. Legutóbb fordításában és gondozásával megjelent: Ivan Ivanovics Orosz: *Oroszország háborúja a magyarok ellen 1849-ben.* (Balassi Kiadó, 2002)

Seres Attila (1975, Szekszárd) történész, az ELTE Bölcsészettudományi Karán történelem-orosz szakon végzett, 2006-ban szerzett PhD-fokozatot. Jelenleg tudományos munkatárs az MTA Történettudományi Intézetében. Fő kutatási területe Magyarország és a Szovjetunió politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatainak története a XX. században, illetve a magyar nemzeti kisebbségek története a Kárpát-medencében a XIX-XX. században. Tanulmányai többek között a *Lymbus Magyar-ságtudományi Forrásközleményekben* és a *Századokban* jelentek meg.

Sigmond István (1936, Torda) író. 1973-tól 1990-ig a Kolozs megyei kulturális bizottság művészeti szaknácásadója, 1980 és 1983 között a kolozsvári Magyar Opera művészeti igazgatója. 1990 óta a *Helikon* szépirodalmi lap szerkesztője felelős titkára. Díjai: Kolozsvári Írói Egyesület próza- (1979, 1985), Nagy Lajos- (1995, 1997) és a Magyar Írószövetség Év könyve (*És marokba röhögnek az égiek*, 2003). Legutóbbi kötete: *Varjúszereplő* (Alexandra Kiadó, 2006) első díjas az Irodalmi Jelen regény pályázatán.

Sirokai Mátyás (1982, Tapolca,) költő, zenész, jelenleg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem végzős hallgatója ütőhangszer szakon. 2006-ban a Fialat Írók Szövetsége kötetpályázatán II. helyezést ért el.

Somogyi Győző (1942, Budapest) festőművész, az egyháztörténet doktora, hadtörténeti munkák társszerzője, többek között Barcy Zoltánnal közösen: *A magyar szabadságharc hadserege* (Corvina, 1986). Salföldön él. Munkácsy-díjas, a Magyar Köztársaság Kiváló Művésze. 2003-ban jelent meg térképalbuma *A Kárpát-medence madártávlatból* címmel a Magyar Napló Kiadónál. Legutóbb megjelent műve: *A magyar királyok arcképesarnoka* (Kairosz, 2006)

Szokolay Sándor (1931, Kunágota) zeneszerző. Békéstarhosi évek után a Zeneakadémián Szabó Ferenc és Farkas Ferenc tanítványaként végzett. Zenekari, oratorikus és versenyművei mellett külföldön operáival (*Vérnász, Hamlet, Bölcs Nánán, A háló* stb.) is nagy sikert aratott. 1994-ig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egyetemi tanára volt. Sopronban él. Erkel- és Kossuth-díjas, Kiváló Művész, megkapta a Magyar Művészetért díjat, 2001-ben Corvin-lánccal tüntették ki. A Magyar Művészeti Akadémia tagja.

Tornai József (1927, Dunaharaszti) költő, író, műfordító, Budapesten él. 1977-97-ig a Kortárs munkatársa. 1992-96-ig a Magyar Írószövetség elnöke. József Attila- (1975) és

Babérkoszorú-díjas (2001). Legutóbbi kötete: *Villámsújtotta kor* (esszék, 2003).

Vesztróczy Zsolt (1966, Budapest) történész, az Országos Széchényi Könyvtárban dolgozik. Kutatási területe Közép-Európa története, szlovák-magyar, lengyel-magyar kapcsolatok a XIX. században, iskolapolitika és magyarisítás. Publikációk helye: Limes, Pro Minoritate, Valóság, Klió, Magyar Könyvszemle, Honismeret, Új Szó (Szlovákia), Bécsi Napló, Magyar Napló

Zsille Gábor (1972, Budapest) költő, műfordító, publicista. 2000-2004-ig Krakkóban, jelenleg Budapesten él. 1999-től az *Új Ember* katolikus hetilap munkatársa. Legutóbbi kötete: *Gondolj néha Zalalövőre* (versek, Pamasszus Kiadó, 2005), Bohdan Zadura: *Éles határok* (fordítások Kovács István-nal, Magyar Napló Kiadó, 2005), *Krakkói Jegyzetek* (kultúrcevej, Napkút Kiadó, 2007).

ODIN RÓZSAGYÖKÉR

nővényi kapszula

ENERGIABOMBA
A NORVÉG TERMÉSZETBŐL

Időseknek, tanulóknak, sportolóknak (amatőröknek, profiknak), nőknek, férfiaknak

Lemerült, elfáradt, már semmi sem a régi. Töltsd fel magad újra!
Szuper energia napi egy kapszulában.

A Rózsagyökér egyike a világ három legértékesebb növényének. Testünk-lelkünk, gondolataink, szexuális vágyaink újra élednek.

Odin Rózsagyökér = teljesítmény, egészség, energia, fiatalosság.

Orosz, amerikai, skandináv sportolók engedélyezett étrend-kiegészítője. Skandináviában az a mondás járja: aki rendszeresen Rózsagyökert fogyaszt az száz évig is egészségben élhet.

Elérhetőség, információ: Sópipa-Pharma Kft. 467-0802, 222-0259
Importőr: Bio-World Kft.
 Keresse: Gyógynövényboltokban, Medilíne, Herbaház, Naturprof, Zöldforrás, OMKER üzletekben és a gyógyszerárakban.

KIVÁNAS, AKARÁS		RÓTVAD AMERIKAI HORDOZÓ RAKÉTA		CSODÁLKOZÓ SZÓCSKA		ÉPÜLET-SZINT	MEGJÖZŐDÉS ESMÉ	PARAJ		HAJSZOL KERGET
BEKÜLDENDŐ, 1.						!				!
EZÜST VEGYJELE		HÉLIUM VEGYJELE MEGELÉGEDES		ABCÚG! PRO SECUNDO		ELPIHEN EGY KICSITI EME				VAGY RÖVIDEN ELŐTAG: HAS
RIAD, RETTEN	FILC							NEPÁLI LEGITÁRS. TV-TORONY HEGYE		
KÉTLÓVAS ÓKORI VERSENYKOCSI										
PAJTÁS, HAVER						CSIBÉSZ, HUNCUT SZERBIAI VÁROS (NIS)				
3,14		MŰSOR RESZEI NEM LEG ÉRZEKELTLEN(NÖ)				BRAZIL VÁROS LAZADNI KEZDI!				
BEKÜLDENDŐ, 2.	A	LATIN KÖTŐSZÓ ÖSSZEFUTI	TŰZHELY SÜTŐJE, TÁJ.	ÁSATÁSI TÁRGY	KÖZÉPEN MEGFOG! MAROKKÓI, SPANYOL G.J.	DALMÁT SZIGET IRÁNI LOVAS NÉP V.		KONTRA FOKOZÁSA KARVÉGI		
EZEN A HELYEN DEFINIÁLNI KEZDI			EGYMAS UTÁN NEM JON ELŐTAG: LEGI					ROKKAN EGYIK FELE!		
			ELTERJEDÉSI TERÜLET, POPULÁCIÓ JEAN-FR. ZENESZERZŐ		IZRAELI SÉKEL, R. ERRE A HELYRE					
ELEONÓRA, OLASZ SZÍNHÉSZNŐ				MEGSZÁLL LEGYŐZ						
		... LEGIS, SZABALYOSAN GIGA, RÖV.		ÜRES TOKI						
					... RISI, OL. FILMRENDEZŐ DIÓBÉLI					
ESZTENDŐ	A					KÖR KÖZÉPI				

A rejtvény besatírozott fősoraiban Petőfi Sándor gondolatát rejtettük el. Ezt küldje be a kivágott pályázati szelvényvel együtt címünkre. A helyes megfejtést beküldők között **egy nyertes könyvjutalomban** részesül.

Magyar Napló Szerkesztősége
1450 Bp., Pf. 77.

Beküldési határidő: **2007. március 31.**

PÁLYÁZATI SZELVÉNY
MAGYAR NAPLÓ
2007./MÁRCIUS

Könyvek olcsóbban!

www.debrecezeny.hu

www.konyvhalo.hu

2006. januári számunk rejtvényének megfejtése: „Lesz még egyszer ünnep a világon”
 Nyertes: Irodalombarátok Köre (Községi Könyvtár, 8456 Noszlop)

72

2007. MÁRCIUS 14. (SZERDA), 18.00

MAGYAR NAPLÓ EST A TÉMA KÁVÉZÓBAN

Bemutatásra kerül

Németh László

A kísérletező ember.

Írások a világirodalomról II.

című kötete.

A kötet szerkesztőjével,

Ekler Andreával

Csíkváry Gábor irodalomtörténész

beszélget.

Az est házigazdája

Oláh János

kiadóigazgató, főszerkesztő

 téma
Könyv. Kávé. Kultúra.

Cím:

1126 Bp., Márvány u. 48.

Telefon:

06 (1) 201-0263

Honlap:

www.temakavezo.hu

E-mail:

info@temakavezo.hu

Nyitva tartás:

Hétfői 10.00–22.00

Kedd 10.00–22.00

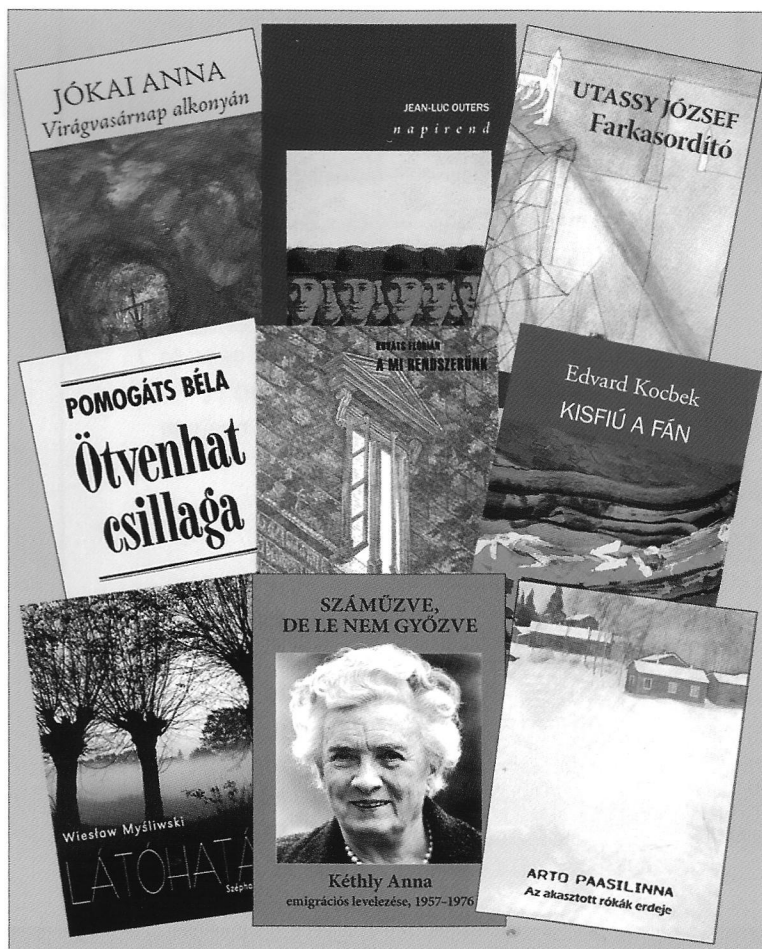
Szerda 10.00–22.00

Csütörtök 10.00–22.00

Péntek 10.00–24.00

Szombat 15.00–24.00

Vasárnap 15.00–22.00

A SZÉPHALOM KÖNYVMŰHELY
KÖNYVAJÁNLATA 2007 MÁRCIUSÁBAN

Csanády János: *Kicsi vagy, világ!* – 1700 Ft

Jókai Anna: *Krónikásének 1956–2006* – 1000 Ft

Pomogáts Béla: *Ötvenhat csillaga* – 2000 Ft

Barabás Zoltán: *Kútbanézők* – 1300 Ft

Carrère, Emmanuel: *A bajusz* – 1700 Ft

Kocbek, Edvard: *Kisfiú a fán* – 1400 Ft

Kováts Flórián: *A mi rendszerünk* – 1500 Ft

Myśliwski, Wiesław: *Látóhatár* – 2900 Ft

Outers, Jean-Luc: *Napirend* – 1800 Ft

Paasilinna, Arto: *Az akasztott rókák erdeje* – 1700 Ft

Pósa Zoltán: *Alászállás* – 1300 Ft

Szöllősy Tibor: *Áthallatszik a harangszó* – 1900 Ft

Utassy József: *Farkasordító* – 1500 Ft

Vasy Géza: *Későmodern prózaírók* – 2900 Ft

Zichy Mihály (szerk.): *Kéthly Anna
emigrációs levelezése, 1957–1976* – 3300 Ft

MEGJELENÉS ELŐTT:

Jókai Anna: *Virágvásárnap alkonyán,*

Krónikásének 1956–2006 – 2500 Ft

Szilágyi Imre: *Önismeret és egzisztencia* – 1900 Ft

Címünk:

1068 Budapest, Városligeti fasor 38. Tel./Fax: 351–0593
iroszak@t-online.hu, www.szephalom-konyvmuhely.hu

A kiadóban vásárlóknak

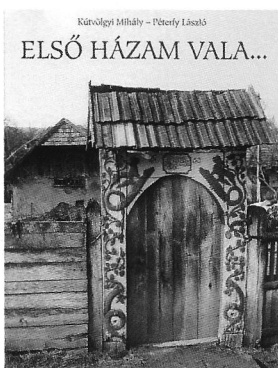
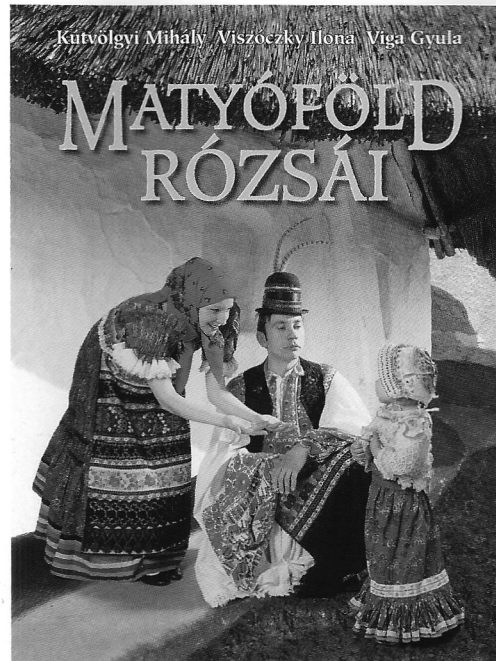
20% kedvezményt biztosítunk!

**Kútvölgyi Mihály – Viga Gyula – Viszóczky Ilona:
Matyóföld rózsái**

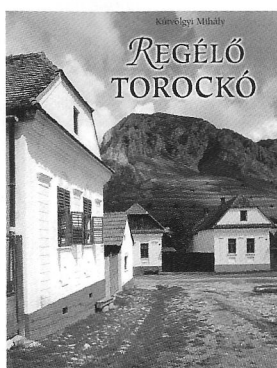
A matyóság a viszonylag későn kialakult néprajzi csoportjaink egyike. Mezőkövesd, valamint a hagyományosan hozzá tartozónak tartott Tard és Szentistván népi kultúrája – leginkább római katolikus népessége révén – azonban csak a 18–19. század folyamán különült el környezetétől. Jellegzetes, ám részleteiben egymástól is különböző díszítő művészetük is ebben az időszakban alakult ki. A kötet szerzői ezt a sajátos világot tárják elénk, részben a féltve őrzött műtárgyak, részben a tárgyalgatás és a hagyományörzés mai formáinak bemutatásával. Matyóföld rózsáinak világába kalauzolják az olvasót.

225 x 282 mm • 132 oldal
Cérfűzött, keménytáblás, védőborítás
ISBN: 963 9614 13 0
3990 Ft

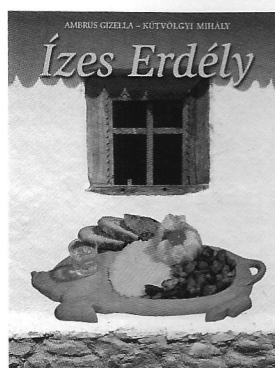
Magyar, angol és lengyel nyelven

219 x 278 mm
132 oldal
Cérfűzött,
keménytáblás
ISBN: 963 00 9929 2
3800 Ft
Csak angol nyelven

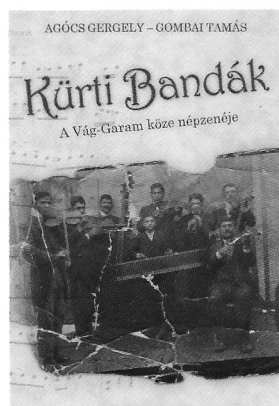
225 x 282 mm
132 oldal
Cérfűzött,
keménytáblás
ISBN: 963 86478 0 9
3980 Ft
Magyar nyelven

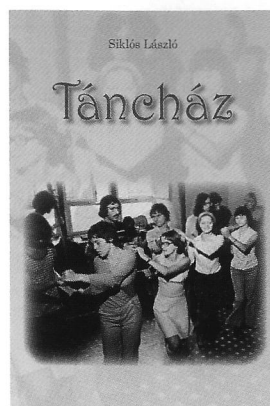
225 x 282 mm • 132 oldal
Cérfűzött,
keménytáblás,
védőborítás
ISBN: 963 86678 4 2
3990 Ft
Magyar nyelven

225 x 282 mm • 132 oldal
Cérfűzött,
keménytáblás,
védőborítás
ISBN: 963 9614 01 7
3990 Ft
Magyar nyelven

165 x 236 mm
224 oldal
Cérfűzött,
keménytáblás
ISBN: 963 86437 6 5
2.500 Ft
CD-melléklettel

165 x 236 mm
180 oldal
Cérfűzött,
keménytáblás
ISBN: 963 9614 10 6
2.700 Ft

Timp®

K I A D Ó

A kiadóban történő vásárlás esetén 20 % kedvezményt biztosítunk. LaVik 92™
Kft. Timp® Kiadó • 1027 Bp., Vitéz u. 5–7. vagy 1139 Bp., Frangepán u.
12–14. • e-mail: konyv@timpkaido.hu • Tel.: 412-5251 Fax: 412-5248

Spaller Árpád - Spaller Katalin

Gyógypedagógiai ismeretek tára

45. fóbia - Kóros gyöttrő félelem; reális alap nélküli rettegés, iszony. A nagyon intenzív, leküzdhetetlen félelem bármilyen helyzetre, tárgyra vagy élőlényre vonatkozhat. Gyakran kísértés vegetatív zavarok. Depressziós, neurotikus betegségeknél igen gyakori. A leggyakrabban előforduló fóbiák egyike az agorafóbia, vagy tériszony (nyílt téri való iszony) és a klauszrofóbia (zárt téri való rettegés), valamint az állatokra vonatkozó indok nélküli félelem...

41. fizikoterápia - Fizikai erővel és eszközökkel történő gyógykezelés (torna, elektromos eszközök stb.), amelyek keretében az izületek, az izmok passzív és aktív mozgást végeznek.

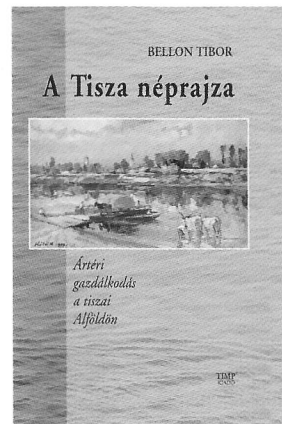
40. fixa idea - rögeszme, kényszerképzet; A tudatba állandó és akaratlanul feltoluló, emocionálisan színezett gondolat, feltételezés, eszme, amely kórosan befolyásolja az ember cselekedeteit, állástoglalását. A betegre nem hatnak az észérvek, saját érveit makacsul ismételi. Számos lelkiállapot jellemzője, pl. a kényszerneurozisé, a kóros féltékenysége vagy a búskomorsága.

Timp

Spaller Árpád – Spaller Katalin: Gyógypedagógiai ismeretek tára

Tudományos ismeretterjesztés
165 x 236 mm • 424 oldal • Cérnafűzött,
keménynyitáblás
ISBN: 963 9614 30 0
2900 Ft

Se nem szótár, se nem lexikon, műfaja a kettő közé esik, mert elsősorban a rendeltetésére, a használatára, a célszerűségére figyeltek a szerzők. A kötet a címszavak alatt és azokon belül mindent megmagyaráz, nem alkalmaz rövidítéseket, a nyevezete egyszerű, elsősorban a szülőkhöz szól, de ajánljuk a gyógypedagógiai iskoláknak és minden érdeklődőnek is. A kötet 1801 címszót tartalmaz.

A Tisza néprajza

Árteri
gazdálkodás
a tiszai
Álföldön

Néprajzi monográfia
ISBN: 963 206 607 3
1500 Ft

VOIGT VILMOS A VALLÁS MEGNYILVÁNULÁSAI

Bevezetés a vallástudományba

Timp

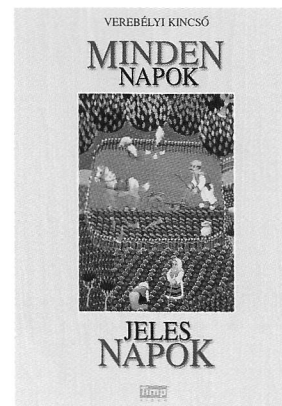
Voigt Vilmos: A vallás megnyilvánulásai

Bevezetés a vallástudományba

Összehasonlító vallástudomány
165 x 236 mm • 320 oldal • Cérnafűzött,
keménynyitáblás
ISBN: 963 8667 82 6
3100 Ft

Az összehasonlító vallástudomány fontos területeinek hiánypótló magyar nyelvű kézikönyve. A szerző előző, hasonló munkájának (*A vallási élmény története* – Budapest, 2005) a folytatása. E könyvben a vallások megnyilvánulási formái és ezek elemzése kerül előtérbe. A könyv célja az egykor vagy ma ismert vallások összevető bemutatása, különös tekintettel a hivatalos vallások mellett megtalálható változatokra. Külön foglalkozik a magyar olvasókat kiváltképp érdeklő olyan

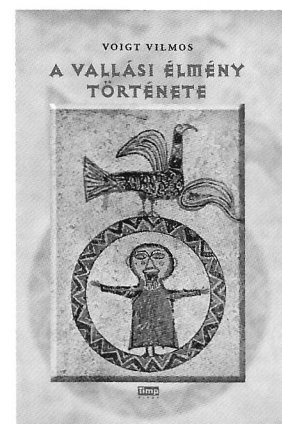
témákkal, mint a sámánizmus, a magyar „ősvallás”, illetve az utóbbi évszázadokban világszerte terjedő szekták és „új vallások”. A munkában igen sok területre kiterjedő szakirodalom található, amely megkönnyíti az olvasó további tájékozódását a világ vallásainak hihetetlenül gazdag világában. A két könyv együtt teljes áttekintést ad, befejezett egész.

VERÉBELYI KINCŐ MINDEN NAPOK

JELES
NAPOK

Néprajztudomány
ISBN: 963 86678 7 7
2400 Ft

VOIGT VILMOS A VALLÁSI ÉLMÉNY TÖRTÉNETE

Összehasonlító
vallástudomány
ISBN: 963 86678 2 6
2800 Ft

Timp®
K I A D Ó

Postai megrendelés esetén a *Kalendárium a kereszt jegyében* – 2007 szállítási költségét a kiadó átvállalja. LaVik 92™ Kft. Timp® Kiadó • 1139 Budapest, Frangepán u. 12–14. • e-mail: konyv@timpkaido.hu • Tel.: 412-5251 Fax: 412-5248

MAGYAR HÍRLAP

EURÓPAI NAPILAP

A Magyar Hírlap Kultúra rovata úgy gondolja,
a kultúra nem egy szelet a körből,
hanem a kultúra maga a kör.

MAGYAR HÍRLAP

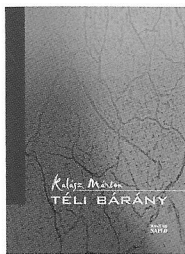
A nap témája | Belföld | Külföld | Gazdaság | Vélemény & vita | Kultúra | Iránytű | Sport | 24 óra

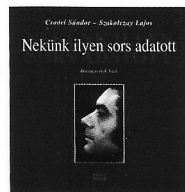
Kovács István
A gyermekkor tündöklete
(regény)
A/5, keménytáblás
192 oldal
1890 Ft

A szerző önéletrajzi regénye egy félárva kisfiú szemével látja az ötvenes évek első felét és az 56-os forradalmat. A könyvből Erdőss Pál rendező készített filmet Budakeszi srácok címmel a forradalom 50. évfordulója alkalmából.

Kalász Márton
Téli bárány
(regény, 2. kiadás)
A/5, keménytáblás
272 oldal
1995 Ft

Az önéletrajzi regény egyszerre lírai emelkedettséggel és dokumentatív pontossággal kíséri végig a magyarországi németiség sorsát, megrendítően, lélektanilag is hitelesen szól szülőföldjének tragikus fél évszázadáról.

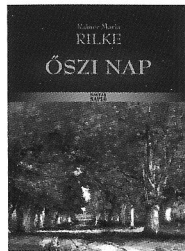
Csoóri Sándor – Szakolczay Lajos
Nekünk ilyen sors adatott
20x20 cm, keménytáblás
96 oldal
1995 Ft

A kiváló kritikus és irodalomtörténész Szakolczay Lajos képekkel, versekkel illusztrált mélyinterjúban mutatja be a nagyhatású költő életét és munkásságát, miközben valamennyi fontos életállomásra igyekszik kitérni.

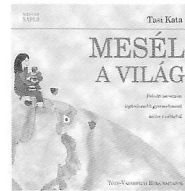
Peter Paul Wiplinger
Életjelek (versek,
ford.: Tölgyesi Gábor)
Fr/5, keménytáblás
170 oldal
1995 Ft

Peter Paul Wiplinger író, költő, fotóművész, a kortárs osztrák irodalom egyik legtermékenyebb szerzője. Életjelek című köteté az elmúlt négy évtized során született verseiből ad válogatást.

Rainer Maria Rilke
Őszi nap
(válogatott versek,
ford.: Réfi János)
Fr/5, keménytáblás
92 oldal
1490 Ft

A legújabb válogatást Rilke (1875-1926) lírai életművéből Réfi János tolmácsolta. „Csak dicsérni tudom Réfi barátomat, amiért a legjobb és legszebb Rilke verseket válogatta gyűjteményébe.” (Faludy György)

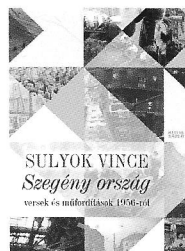
Tasi Katalin – Tóth-Vásárhelyi Réka
Mesél a világ
(mesekönyv)
20x20 cm, keménytáblás
82 oldal
1995 Ft

A kötet egy-egy bangladesi, bolgár, chilei, japán, fehérorosz, thai, brazil, indiai, maláj, szenegáli mesét tartalmaz. A gondolathoz méltó, igényes illusztrációkat Tóth-Vásárhelyi Réka rajztanár, iparművész készítette.

Sneé Péter
Gyuri után
(regény)
A/5, kartonált
250 oldal
1900 Ft

A neves publicista személyes élmények alapján állít emléket a forradalmár Krassó Györgynek, aki hét év börtönnel a háta mögött az 1956-os forradalom örökségéhez a Kádár-korszakban és annak összeomlása idején is hű maradt.

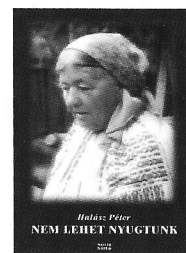
Súlyok Vince
Szegegy ország
(saját versek és műfordítások 1956-ról)
Fr/5, kartonált
150 oldal
1260 Ft

Súlyok Vince a nyugati emigráció meghatározó alkotója 1957-ben hagyta el Magyarországot. Összeállításában feleleveníti az '56-os forradalommal kapcsolatos személyes emlékeit és csokorba gyűjti saját verseit, illetve műfordításait.

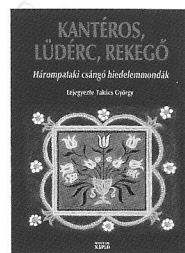
Piros a vér a pesti utcán
(Az 56-os forradalom versei és gúnyiratai)
(Szerkesztette Györi László)
A/5, keménytáblás
316 oldal
2492 Ft

Kuriózum értékű Györi László munkája. A forradalom évében röplapokon, újságokban stb. napvilágot látott verseket gyűjtötte össze, a komoly művektől kezdve a népköltészetet át egészen az alkalmi rigmusokig.

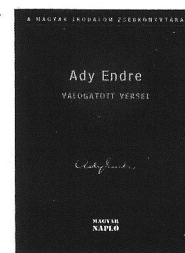
Halász Péter
Nem lehet nyugtunk
(esszék, cikkek,
tanulmányok)
A/5, kartonált
496 oldal
3360 Ft

A szerző etnográfiai kutatómunkája mellett számos publicisztikai és ismeretterjesztő írást, esszét is megjelentetett a moldvai magyarok művelődéséről, sorsáról, emberjogi helyzetéről. Ezekből állította össze hiánypótló kötetét.

Kantéros, lüderc, rekegő
Hárompataki csángó hiedelemmondák
(Takács György gyűjtése)
CD melléklettel
B/5, keménytáblás
650 oldal
4900 Ft

Takács György mondagyűjteménye nemcsak hiánypótló vállalkozása a csángó kultúráról rendelkezésünkre álló tudásnak, hanem az egyetemes magyar folklornak is rendkívül fontos alapköve.

Ady Endre
Válogatott versei
(Szerk.: Alföldy Jenő,
A magyar irodalom zsebkönyvtára sor.)
A/6, kartonált,
358 oldal
945 Ft

A közkedvelt sorozat legújabb darabja Balassi Bálint, József Attila, Kányádi Sándor és Utassy József után Ady Endre Válogatott versei, a nagy költő születésének közelgő 130. évfordulója alkalmából.

Az év versei 2006
(szerk. Szentmártoni János)
Ára: 2499 Ft

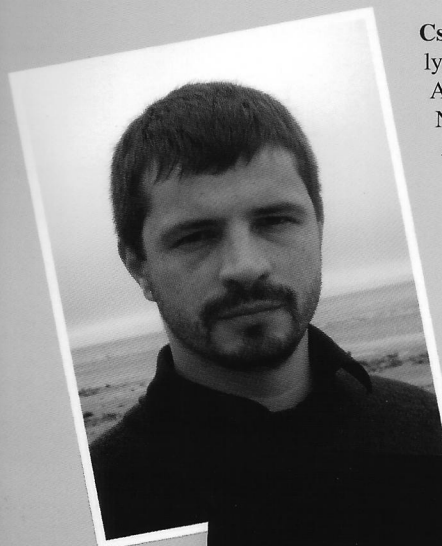
Az év esszéi 2006
(szerk. Ekler Andrea – Rosonczy Ildikó)
Ára: 2499 Ft

Az év novellái 2006
(szerk. Bíró Gergely)
Ára: 2499 Ft

Az év műfordításai 2006
Hamletgép
(szerk. Turczai István)
Ára: 3490 Ft

EGYÜTT A MAGYAR ÉS A VILÁGIRODALOM! 34 FOLYÓIRAT LEGJOBB ÍRÁSAI, 138 MAGYAR ÉS 57 KÜLFÖLDI SZERZŐ 4 REPRESENTATÍV ANTOLÓGIÁBAN! A kortárs magyar szépirodalom reprezentatív antológiái – hagyományainkhoz híven – az elmúlt év legjobbnak ítélt műveiből nyújtanak színvonalas, sokoldalú válogatást: Az év verseiben ezúttal 73 kortárs költő, a novellaantológiában 32 prózaíró legjobb művei szerepelnek. Az esszéantológia a 2006-os év gondolati körképét tárja az olvasók elé. 33 szerző műveinek tükrében. A műfordítás-kötet a korábbi nagyszerű antológiák új társa. A közelmúlt és a kortárs világirodalom legismertebb alkotóinak életműveiből nyújt színvonalas fészelt, a legjobb magyar műfordítók tolmácsolásában. A kötetben 57 kiváló alkotó legjobbnak ítélt műveit ismerheti meg a magyar olvasóközönség.

Könyveink kedvezményes áron megvásárolhatók szerkesztőségünkben (Budapest IX., Ferenc krt. 14. I/5., Írott Szó Alapítvány), valamint megrendelhetők könyváruházunkban a www.magyarnaplo.hu weboldalon.

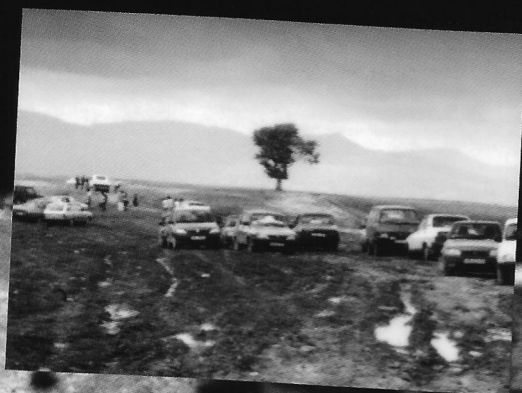
Csenger Levente *Eltartási szerződés* című novellája az Alexandra Kiadó novellapályázatán 1058 pályamű közül megosztott első díjat nyert, melyet a szerző a Nyugati téri Alexandra Könyvesházban vett át 2006. december 20-án. Csenger Levente a Magyar Napló rendszeres szerzője, immár két novelláskötete jelent meg kiadónk gondozásában: a *Zsírnak való* (2003) és a nyertes művet is tartalmazó *Szűnőföldem* (2006).

„Egyetlen hosszú mondat. A faluról városra, az agrárszegénységből a poszt-indusztriális nyomorba, a paraszti életformából a lumpenbe, a kisebbségből a nagy bűdös semmibe való átkerülés mondata. Legnagyobb erénye a tömörség. A Szűnőföldem négy flekken többet mond Csenger mikrovilágáról és a nagyvilágról, mint egy négyszáz oldalas regény.” (Ferdinandy György)

A kötetek kedvezményesen megvásárolhatók a Magyar Napló szerkesztőségében (Budapest IX., Ferenc krt. 14. I/5., Írott Szó Alapítvány) és megrendelhetők könyváruházunkban a www.magyarnaplo.hu weboldalon.

Csenger Levente

SZÜNŐFÖLDEM

Támogatóink:

nka
Nemzeti Kulturális Alap